

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Matriční úřady v ČR

Předkládá: Ivana Baudyšová

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Matriční úřady v ČR zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Plzeň, březen 2018

Podpis

Poděkování

Mé poděkování patří JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za odborné vedení práce, vstřícnost při konzultacích a rady, které mi pomohly tuto práci zpracovat. Dále bych chtěla poděkovat paní Hanzalíkové a panu Keménymu, díky nim jsem mohla do práce zapracovat informace z matriční praxe.

Obsah

Úvod.....	1
1. Systém matričních úřadů	2
1.1 Historický vývoj	2
1.2 Sjednocení systému.....	3
1.3 Základní vymezení.....	4
1.3.1 Význam pojmu matrika	5
1.4 Působnost matrik	5
1.5 Oznamovací povinnost matrik	6
1.6 Zvláštní matrika	7
2. Činnost matričních úřadů.....	9
2.1 Matriční knihy	9
2.1.1 Kniha narození	9
2.1.2 Kniha manželství.....	10
2.1.3 Kniha úmrtí	11
2.1.4 Kniha partnerství	11
2.2 Příslušnost úřadu k zápisu matriční události.....	12
2.3 Podmínky pro nahlížení do knih.....	13
2.4 Zápisy do matriční knih	14
2.5 Sbírka listin	16
2.6 Archivace.....	16
2.6.1 Digitalizace matrik v archivech České republiky	16
2.7 Poskytování údajů z matriční činnosti.....	17
2.8 Výměna matrik.....	19
2.9 Další činnosti matričních úřadů.....	19
2.9.1 Jména a příjmení	19
2.9.2 Občanské průkazy.....	21
2.9.3 Manželství.....	22
2.9.4 Matriční knihy.....	23
2.9.5 Ostatní	24
2.10 Vydávání matričních dokladů, vysvědčení a osvědčení	24
2.10.1 Oddací list	25

2.10.2 Rodný list	25
2.10.3 Úmrtní list	25
2.10.4 Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství v cizině	26
2.10.5 Osvědčení pro uzavření církevního sňatku.....	26
3. Vydávání správních rozhodnutí	27
3.1 Rozhodnutí o sňatku na jiném místě	29
3.2 Rozhodnutí o prominutí dokladů k uzavření manželství	29
3.3 Rozhodnutí o povolení změny jména.....	30
3.4 Rozhodnutí o změně příjmení	31
4. Personální zajištění	32
4.1 Matrikář.....	32
4.2 Zkouška matrikáře před krajským úřadem	33
4.3 Zkouška zvláštní odborné způsobilosti	34
4.4 Průběžné vzdělávání.....	35
4.5 Vzdělávání vedoucích pracovníků a vedoucích úřadů	36
5. Základní registry.....	37
5.1 Registr obyvatel (ROB)	37
5.2 Informační systém evidence obyvatel (ISEO).....	40
5.3 Změny v zapisování do systémů.....	43
6. Evidence tiskopisů.....	45
6.1 Matriční tiskopisy	45
7. Praktická část	47
Závěr	52
Resumé	
Seznam použitých zdrojů	
Seznam obrázků	

Úvod

Ve své práci se zabývám matričními úřady konkrétně v České republice a problematikou spojenou s jejich činností. Matrika je součástí společnosti už od nepaměti, a proto si myslím, že by toto téma nemělo být opomíjeno, což je i důvodem, proč jsem si takové téma mé bakalářské práce vybrala. Matriční úřady nemají ve státní správě příliš dlouho tradici, protože dřív byly údaje vedeny církví. Dalším důvodem pro vybrání téma bylo i mé působení na obecním úřadě v rámci mé správní praxe, kde mě zaujalo, jak vysoké jsou kladeny nároky na matrikáře, přestože se v malých obcích vyskytují matriční události či skutečnosti jen zřídka.

Práce by měla vymezit základní pojmy a témata, která jsou spojená s výkonem matriční činnosti. Mým cílem bylo vytvořit práci, která obsahuje základní informace, které se této problematice týkají a vyzdvihnout podstatné skutečnosti. Vše by mělo být přehledné a srozumitelné, aby se mohl každý, kdo si práci přečte, seznámit s matričními úřady, protože jejich činnost se týká každého z nás. V podstatě nás tento úřad provází od narození až po naši smrt. Pokud chce občan uskutečnit jakoukoliv matriční událost nebo skutečnost, musí to sdělit právě tomuto úřadu, bez ohledu na státní občanství nebo pohlaví.

V práci jsem se v první kapitole zabývala systémem matričních úřadů v ČR. Uvedla jsem důležité historické momenty, které matriční činnost zásadně ovlivnily. Také zde nalezneme, kdo může být matričním úřadem a jeho základní činnosti. Důležité bylo již v této kapitole vymezit pojem matrika, protože by se mohlo stát, že by čtenář neporozuměl dalšímu textu, protože by pro něj uvádění více významů bylo matoucí. Též jsem zde zmínila zvláštní matriku, jelikož tento úřad je stěžejní pro zvláštní matriční případy. Ve druhé kapitole jsem se zaměřila na podrobný rozbor činností, které úřad vykonává, proto je kapitola nejrozsáhlejší. Snažila jsem se co nejvýstižněji, ale zároveň srozumitelně a stručně vystihnout co nejvíce činností. V práci nešlo opomenout vydávání správních rozhodnutí matričním úřadem, protože běžný občan nemusí takové téma téměř ovládat. Proto jsem v kapitole rozpracovala postup žadatelů a úřadů ve vybraných rozhodnutích.

Matriční činnost nemůže vykonávat jakákoliv osoba, proto jsem se ve čtvrté části práce zabývala matrikáři, a to konkrétně nároků, které jsou na ně kladeny ve formě nejen vzdělání. Matriční úřady od roku 2004 pracující i s výpočetní technikou a mají svůj počítačový program, ale též zapisují informace, které se obyvatel týkají do ISEO a pracují s Registrem obyvatel. V práci jsem tuto kapitolu problematice věnovala proto, abych upozornila na dnešní jednodušší systém zapisování informací a potvrzování správnosti údajů o osobách. Žádosti jsou proto

vyřizovány rychleji a s nižší chybovostí. V šesté kapitole jsem stručně zpracovala informace o tiskopisech vydávaných pro matriku.

V poslední praktické části jsem se zaměřila na informace z praxe. Uvádím rozhovory se dvěma osobami, které přicházejí do kontaktu s matriční činností, kde jsem narazila na problematiku s vyšším počtem matričních úřadů a jejich potřebnou eliminaci do budoucna. Dotazy byly kladeny na mnou vypracované teoretické kapitoly, ale z hlediska vykonávané praxe.

1. Systém matričních úřadů

1.1 Historický vývoj

Dříve neexistovaly samostatné matriční úřady, ale jednu z jejich hlavních činností, čímž je vedení matričních knih, zabezpečovala církev. O vedení statistik, které se týkaly osob, se pokoušeli již ve starověku Egypťané, což dokazuje fakt, že si vedli jmenné registry. Římané též měli předchůdce matrik v podobě seznamů narozených a zemřelých. Matriky jsou součástí společnosti od počátků věků. Díky nim byl pořádek v informacích o osobách a každý občan byl nějakým způsobem zaznamenán, proto můžeme dohledat například i naše předky.

O matrikách se poprvé mluví až na Lateránském koncilu v roce 1137, kde bylo sjednáno, že matriky budou spravovat právě církev. Ve středověku církev zakládaly libri vitae v překladu knihy života. Zapisovali do nich žijící a zemřelé biskupy, mučedníky a dobrodince církve. Byly vedeny i nekrologia nebo morilogia neboli knihy mrtvých. Údaje, které zaznamenáváme do dnešních matričních knih, byly vedené i v tzv. farních knihách. Tam byl zapsán takový údaj o člověku, u kterého proběhl křest, biřmování, oddání nebo pohřeb. Církev neměla dostatek osobních údajů, proto bylo zvykem, že si šlechta vedla své rodinné seznamy. Později si takový nadstandard mohli dovolit i movitější občané.

Neopominutelným momentem pro matriky byl zejména Tridentský koncil (1545-1563), protože od té doby bylo nařízeno zapisovat do matriky křty a manželství, později přibýly i pohřby.¹ Vše bylo činěno zejména pro potřeby církve. Všechny záznamy byly vedeny v jedné farní knize pro celé okolí farnosti, nyní má každá matriční událost svou knihu. Zápisy byly činěny v němčině, češtině, později i latině, záleželo na faře a národnosti faráře. Dalším mezníkem byla pro matriku vláda Marie Terezie a Josefa II., který vydal v letech 1781 a 1784 císařské patenty. Od té doby byly matriky prohlášeny za veřejnou listinu a přestaly se uvádět data křtu a pohřbu, ale striktně narození a úmrtí. Díky císařovým patentům se důsledně knihy rozdělily na narození, manželství a úmrtí. Patent též stanovil přesné náležitosti, které knihy musely obsahovat. Vyhotovené formuláře úředníci aplikovaly s drobnými změnami až do konce 1. pol. 20. století.

Významné kroky pro matriku učinila i Marie Terezie. Za její vlády bylo zapisování do matričních knih bezplatné a do knihy narození se uváděly i jména otců nemanželských dětí.

¹ Genea - genealogie, stránky o genealogii [online]. Dostupné z: <http://www.genea.cz/informace/rady-do-zacatku/matriky-v-prubehu-staleti>

Od této doby se již nečiní zápisy pomocí vět, ale informace se řadí do sloupců a řádek. Za její vlády bylo provedené i první sčítání lidu, ojedinělé té doby v celé Evropě, a to v roce 1754 na základě reskripta vydaného o rok dříve. Od roku 1869 můžeme mluvit o moderním sčítání lidu, kdy byly získávány podrobné informace o občanech (rodinný stav, státní příslušnost, náboženské vyznání, čísla domů – kvůli stejným příjmením). Tento rok byl stěžejní, protože od té doby probíhá sčítání každých 10 let a získaná data jsou veřejně publikována. Poslední sčítání v České republice bylo provedeno v roce 2011 stejně jako v ostatních členských zemích Evropské unie.

Aby byly informace v knihách zachovány, museli zapisovatelé vypracovávat matriční opisy, které se odevzdávaly konzistoriím². Takový krok byl nutný i pro případy ztrát nebo zničení dokumentů. Matriční knihy obsahovaly i vložené tzv. indexy, které byly vedeny za celý rok či celé období knihy.³

1.2 Sjednocení systému

V roce 1949 byl přijat zákon o matrikách, a tím došlo od 1.1.1950 k převedení matrik z církve na stát. Předešlá úprava se stávala nepřehlednou z důvodu velkého počtu novel. Matriční činnost v té době vykonávaly národní výbory v nově založených matričních obvodech. Knihy vedené do roku 1870 a další historické listiny, které se k problematice vázaly, byly předány státním oblastním archivům do úschovy. Zákon se změnami platil až do 1.7.2001, kdy nabyl účinnost zákon nový a současně platný, jehož úprava čerpá z pramenů Spolkové republiky Německo. V souvislosti se zákonem o matrikách je důležité zmínit, že matrikáři se řídili i zákonem o právu rodinném (dnes je součástí občanského zákoníku) a zákonem o užívání a změně jména a příjmení (dříve byl veden zvlášť, dnes je součástí zákona o matrikách). Díky těmto zákonům byla problematika matriky aktualizována a byl vytvořen jednotný systém, podle kterého se matriční úřady řídí.⁴

Nová úprava s sebou přinesla řadu změn. Takovým převratným prvkem je využívání výpočetní techniky. Paragraf, který její zavedení upravuje je účinný až od 1.1.2004, protože bylo nutné zřídit programový software pro její používání. K této změně musely být uvolněny finanční prostředky, které poskytlo Ministerstvo vnitra. Do budoucna se počítá s podobným

² Poznámka: Je nejvyšší orgán evangelických církví.

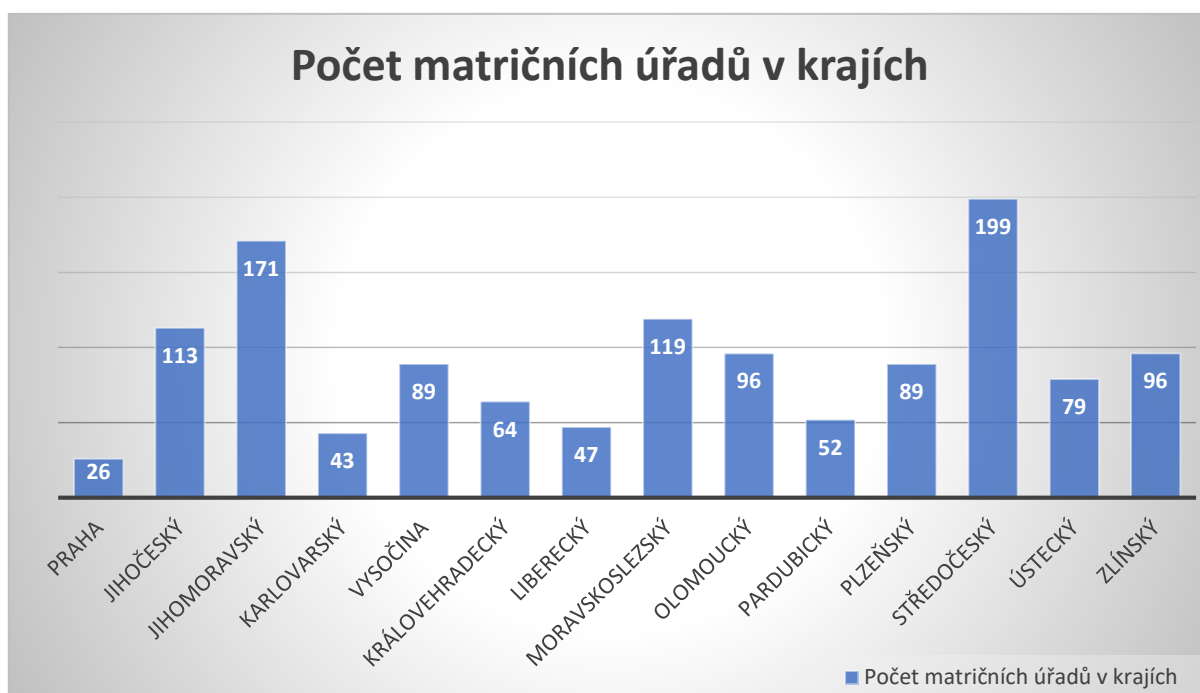
³ Matriky. Genea - genealogie, stránky o genealogii [online]. Copyright © 2012 OS Genea [cit. 18.03.2018]. Dostupné z: <http://www.genea.cz/informace/badani-v-archivu/matriky/>

⁴ HENYCH, Václav. Zákon o matrikách: s komentářem. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 6

počtem matričních jako je stavebních úřadů, tedy s jejich snižováním. Jedním z cílů veřejné správy je, aby občan přišel vyřídit žádost na jeden úřad, poté by žádost sám úřad postoupil příslušnému orgánu či úřadu a občanovi by se vrátila vyřízená žádost. Dnes lze říci, že takovým malým krokem k tomuto cíli je, že například o občanský průkaz si můžeme požádat na jakémkoliv úřadu, dříve to možné nebylo.⁵

1.3 Základní vymezení

Matričním úřadem mohou být v České republice obecní úřady, v hlavním městě Praze úřady městských částí, v územně členěných statutárních městech úřady městských obvodů

Obrázek 1, Počet matričních úřadů v krajích, zdroj: autor

(části) a újezdni úřady pro území vojenských újezdů. Ministerstvo vnitra stanovuje jejich správní obvody prováděcím právním předpisem.⁶ Nyní je v České republice činných 1 280 matričních úřadů.⁷

⁵ Důvodová zpráva k zákonu o matrikách, jménu a příjmení | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 19.03.2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/duvodova-zprava-k-zakonu-o-matrikach-jmenu-a-prijmeni-a-o-zmene-nekterych-souvisejicich-zakonu-85.html>

⁶ Co je matriční úřad - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 28.02.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/matriky-co-je-matricni-urad.aspx>

⁷ Matriční úřady - statnisprava.cz. statnisprava.cz [online]. Copyright © Copyright 2000 [cit. 28.02.2018]. Dostupné z: <https://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/d0054>

Ke konci roku 2002 byly v rámci reformy veřejné správy zrušeny okresní úřady, které pověřovaly obecní úřady, aby vedly matriky. V České republice je uplatňován tzv. spojený model veřejné správy. Samospráva tedy vykonává některé činnosti státní správy v přenesené působnosti. Od 1.1.2003 se obce dělí do 3 stupňů, a to na základní obce, obce s pověřeným obecním úřadem, kam spadá i například kompetence vedení matrik a obce s přenesenou působností. Obce dostávají na vedení agendy od státu finanční příspěvek na státní správu, který by měl částečně pokrýt náklady. Není to ovšem jediným příjmem, protože obce též vybírají za určité úkony finanční náhrady ve formě správních poplatků, ty jsou pevně stanoveny v zákoně o správních poplatcích, a proto jejich výši obce nemohou měnit.⁸

V souvislosti se závazky k Evropské unii neexistuje žádná úprava, která by sjednotila úpravu matrik či užívání jména a příjmení. Ale výkon této agendy v rámci samosprávy je v souladu s čl.4 odst.1 Evropské charty místní samosprávy.

1.3.1 Význam pojmu matrika

Tento pojem je používán ve 3 významech. Prvním je matrika jako úřad, který danou činnost vykonává, dále jako státní evidence, v ní jsou vedené údaje stanovené zákonem a třetím významem jsou knihy, do kterých matrikáři zapisují matriční události.⁹

1.4 Působnost matrik

Skutečnosti spojené s matriční činností vykonávají matriční úřady, obecní úřady s rozšířenou působností, krajské úřady, v hlavním městě Praze, Brně, Ostravě a Plzni agendu zajišťuje magistrát města a dále též Ministerstvo vnitra. Dříve do působnosti patřily i okresní úřady. Dnes je obecnímu úřadu nadřizený úřad s rozšířenou působností, krajský úřad a Ministerstvo vnitra.

Zřídít matriční úřad nebo zrušit, případně změnit jeho správní obvod je možné, ale pouze na začátku kalendářního roku, avšak pod podmínkou, že nedojde k územním změnám členění státu k jinému datu. O zavedení nebo zrušení matričního úřadu rozhoduje Ministerstvo vnitra. V případě zrušení úřadu vybere ministerstvo úřad, který převezme jeho matriční knihy. Matriční úřad má za úkol vést matriční knihy a sbírku listin. Dokumenty vede úřad pro obec,

⁸ RISY.cz - Veřejná správa. [online]. Copyright © 2012 [cit. 16.03.2018]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/ustecky-kraj/verejna-sprava/>

⁹ Matrika - Slovník současné češtiny | Lingea s.r.o. . Nechybujte | Portál o českém jazyce | Lingea s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/matrika?>

v níž má sídlo a pro obce, které patří do jeho správního obvodu nebo území vojenského újezdu.¹⁰

Veškerá agenda spojená s matrikou spadá pod státní správu, proto na ni stát dohlíží. Úřad s rozšířenou působností kontroluje vedení knih ve všech matričních úřadech ve svém územním obvodu a kontrolu musí provádět minimálně jednou ročně.¹¹ Do jejich agendy spadá ověřování rodných, oddacích a úmrtních listů, dokladů o partnerství, vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo také vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize, potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin a v druhopisu matriční knihy vedené do roku 1958 (narození, uzavření manželství, úmrtí). Úkon ověřování úřadem je nazýván legalizace a v případě krajských úřadů superlegalizace.

Krajský úřad má na starost kontrolu výkonu přenesené působnosti, užívání a změny jména a příjmení u úřadů s rozšířenou působností ve svém správním obvodu též aspoň jednou ročně. Do jeho činnosti spadají stejné úkony jako pro úřad s rozšířenou působností. Navíc provádí zkoušku odborné způsobilosti k vedení matričních knih a k plnění úkonů souvisejících s nimi a problematiku státního občanství.

Ministerstvo vnitra kontroluje výkon přenesené působnosti na úseku matrik, užívání, změny jména a příjmení u matričních úřadů, úřadů s rozšířenou působností a u krajských úřadů.¹²

1.5 Oznamovací povinnost matrik

Matriční úřad musí plnit zásadu oznamovací povinnosti v případech, kdy to stanoví zákon, z toho vyplývá, že vyhlášky ani nařízení vlády nemohou tuto pravomoc převzít a matričnímu úřadu to nějakým způsobem nařídit. Do oznamovací pravomoci lze zahrnout pouhé předávání informací do státních informačních systémů nebo hlášení matričních událostí cizinců cizinecké policii. Mezi zákony, které mohou oznamovací pravomoc stanovit, patří i mezinárodní smlouvy, které Česká republika uzavřela s jinými státy třeba v případě výměny matrik. Matriční úřad plní oznamovací povinnost například takovým způsobem, kdy v případě změny jmen nebo příjmení zašle matriční úřad rodný list žadatele a rozhodnutí o skutečnosti

¹⁰ § 2 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení ve znění pozdějších předpisů

¹¹ § 4 Tamtéž

¹² § 4a, § 4b zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení ve znění pozdějších předpisů

matričnímu úřadu místa narození.¹³ V případě nesplnění oznamovací povinnosti může být fyzické osobě uložena pokuta až 10 000 Kč, protože je tento případ projednáván jako přestupek.¹⁴

1.6 Zvláštní matrika

Tuto činnost vykonává Úřad městské části Brno-střed, který spravuje matriku pro svou městskou část a zároveň vede zvláštní matriku pro uzavření manželství, vznik partnerství, narození a úmrtí občanů České republiky, ke kterým došlo mimo území naší republiky, na zastupitelském úřadu mimo území ČR či na místě, které nepatří do pravomoci žádného státu.

Pro uzavírání manželství mimo náš stát existují výjimky. Pokud je ohrožen život snoubence, může být manželství uzavřeno na lodi, která pluje pod vlajkou ČR, na palubě letadla registrovaného v ČR nebo v případě vojenské služby u jednotky ČR, jež působí v zahraničí.¹⁵

Žádost o zapsání údajů podá osoba, které se zápis přímo týká nebo člen rodiny. V případě úmrtí a uzavření manželství může být žadatelem i osoba s plnou mocí. Žádost mohou osoby podávat u jakéhokoliv matričního úřadu, zvláštní matriky i zastupitelském úřadu ČR.¹⁶ Aby mohla být žádost vyřízena, je důležité předložit matriční doklad z ciziny, který je přeložen do českého jazyka, zároveň i občanský průkaz případně další doklady, pokud údaje nevyplývají z předložených dokladů. Zvláštní matrika nevybírání za vyhotovení matričního dokladu žádný poplatek, ale pokud bychom chtěli jeho druhopis, je správní poplatek stanoven na 100,- Kč. Žádost matrika vyřídí do 30 dnů.¹⁷

Od roku 1950, kdy došlo k převedení matrik na stát, do konce roku 2000 příslušela agenda Magistrátu města Brna, ten nyní vykonává kontrolu nad Úřadem městské části Brno - střed. Dřívější zákonná úprava neupravovala specifické případy uzavírání manželství, které přišly s úpravou v zákoně o rodině, který již dnes také není platný, ale stal se součástí občanského zákoníku. Tehdejší úprava také neukládala povinnost správním úřadům, soudům,

¹³ HENYCH, Václav. Zákon o matrikách: s komentářem. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-525-8. s.285 a 286

¹⁴ § 79a zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ DAUBNEROVÁ, Alena. Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku. Praha: Linde Praha, 2013. Praktická právnická příručka. ISBN 978-80-7201-930-4. s.22

¹⁶ MOTEJL, Otakar a Miloš VALÁŠEK. *Matriční úřady*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2008. Stanoviska: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 3. s. 13

¹⁷ Narození, uzavření manželství, vznik registrovaného partnerství nebo úmrtí státních občanů ČR v cizině - zvláštní matrika v Brně - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/narozeni-uzavreni-manzelstvi-vznik-registrovaneho-partnerstvi-nebo-umrti-statnich-obcanu-cr-v-cizine-zvlastni-matrika-v-brne.aspx>

státním zastupitelstvím a orgánům územních samosprávných celků, aby zasílaly matričním úřadům matriční doklady, která vystavil orgán cizího státu, a orgány ho obdržely na základě mezinárodní smlouvy.¹⁸

¹⁸ Důvodová zpráva k zákonu o matrikách, jménu a příjmení, s.9 [cit. 19.03.2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/duvodova-zprava-k-zakonu-o-matrikach-jmenu-a-prijmeni-a-o-zmene-nekterych-souvisejicich-zakonu-85.html>

2. Činnost matričních úřadů

2.1 Matriční knihy

Matriční úřady vedou v České republice knihy, do kterých se zapisují úmrtí, narození, sňatky a registrovaná partnerství. Před nabytím nového zákona o matrikách se nevedly knihy partnerství, protože v České republice je možné uzavřít registrované partnerství až od roku 2006. Tyto zápisy nazýváme matriční událost. Matriční úřad zápis provede v případě, došlo-li k ní v jejím správním obvodu. Pokud se stala matriční událost v cizině, tak se zápis provede ve zvláštní matrice. Matriční úřad, jenž má na starost více knih, tak musí vést knihy pro každou obec, město, městskou část (obvod) a území vojenského újezdu zvlášť.

Zápisy musí matrikář označit pořadovým číslem. Za posledním zápisem kalendářního roku musí být vynechány listy, aby se případně mohly zápisy doplnit. Zápisy lze rušit přeškrtnutím stejně jako drobné chyby. Opravy se řeší podtečkováním nebo podčárkováním, poté se uvede údaj správný. Matrikář musí uvést datum opravy a podepsat ji. Na konci každé knihy je rejstřík, do kterého matrikář zapisuje zvlášť ženy a muže.

Do knih se zapisují matriční události a skutečnosti, ale často se osoby mohou setkat s pojmem matriční doklad, který obsahuje údaje zapsané v knize, ale není opisem zápisu v matriční knize, ale pouze výpisem z knihy. Je vydáván z uzavřeného zápisu na již předepsaný tiskopis. Kopie musí matrikář zakládat do spisové dokumentace.

2.1.1 Kniha narození

Do knihy narození se zaznamenává jméno a příjmení dítěte, datum narození, rodné číslo, místo narození a pohlaví dítěte. Dále je nutné uvést jména a příjmení rodičů, datum a místo jejich narození, rodná čísla (dříve se tento údaj nezapisoval), státní občanství a místo trvalého pobytu rodičů. Matrikář nakonec uvede datum konkrétního zápisu a podepíše jej. Před rokem 2001 se ještě navíc zapisoval údaj o povolání rodičů.

Matrikář provede zápis po písemném hlášení nebo i stačí narození dítěte oznámit ústně, poté je nutné zároveň prokázat totožnost. Matka má právo požádat o utajení své osoby, matrikář musí žádost respektovat a do zápisu uvede, že se o takový případ jedná. Do knihy se nezapíše její údaje. Nahlásit narození dítěte musí zdravotnické zařízení, konkrétně do 3 dnů od narození, ve kterém proběhl porod. Stávají se i případy, kdy se dítě narodí mimo takové zařízení, potom

se žádá, aby rodič, jeho zástupce či opatrovník událost nahlásili. Neučiní-li tak rodič, může událost nahlásit i fyzická osoba, která se o narození dozvěděla.¹⁹

Pokud je dítě někde nalezeno nebo odloženo v babyboxu, je situace řešena následovně. Když není známa totožnost dítěte, údaje se zapíší na základě šetření policie nebo soudu. Není-li známo místo narození dítěte, zapíše se do matriční knihy sídlo příslušného matričního úřadu.

Do knihy mohou být zapsána dvě jména, avšak nesmí být stejná a též nesmí být similtární s žijícím sourozencem. Jméno a příjmení se zaznamená podle toho, jak se rodiče dohodli při uzavření manželství. Dohoda je součástí oddacího listu, nebo pokud rodiče nejsou oddaní, určí se příjmení dítěte souhlasným prohlášením rodičů k dosud nenarozenému nebo již narozenému dítěti, toto prohlášení musí být učiněno před matričním úřadem, kde mají rodiče trvalé bydliště nebo, kde se dítě narodilo. Když není znám otec, uvede se příjmení matky.

2.1.2 Kniha manželství

Matrikář do knihy manželství zapisuje jména a příjmení, data narození, rodná čísla (dříve uváděna nebyla), osobní stav a státní občanství muže a ženy.

Dále:

- datum a místo uzavření manželství
- jména a příjmení, data a místa narození rodičů manželů
- dohodu o příjmení
- jména, příjmení a rodná čísla svědků²⁰

Na konec záznamu se matrikář podepíše. Podle předešlé právní úpravy byly zapisovány i údaje o povolání a pobytu rodičů snoubenců. Do knihy by se neměl zaznamenávat údaj o rozvodu manželství, protože je již veden v evidenci obyvatel, proto je dvojitý uvádění zbytečné. Po uzavření manželství je vystavován matričním úřadem oddací list, který musí obsahovat datum a místo uzavření manželství, jména a příjmení manželů a jejich rodná čísla, datum a místo narození manželů, osobní stav manželů, jména a příjmení rodičů manželů, dohodu manželů o příjmení a o příjmení dětí, datum, jméno, příjmení a podpis matrikáře, označení úřadu a otisk razítka.

¹⁹ Metodické pokyny pro matriční agendu, KEO-X - Metodiky - ALIS spol. s r.o., Česká Lípa. [cit. 28.02.2018]. [online]. Dostupné z: <http://www.alis.cz/cs/podpora/metodiky?type=5>

²⁰Poznámka: Jsou-li svědci cizinci, musí být uveden i datum a místo narození.

K uzavření manželství je potřeba, aby snoubenci prokázali svou totožnost. Dále musí mít vyplněný dotazník o uzavření manželství, k němuž je připojen rodný list, doklad o státním občanství, výpis o místě trvalého pobytu, výpis o osobním stavu, případně rozsudek o rozvodu předchozího manželství s vyznačením nabytím právní moci nebo úmrtní list zemřelého manžela. K prokázání osobního stavu a trvalého pobytu postačí snoubencům občanský průkaz. Dále jsou snoubenci povinni si zajistit vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, ten vydává též matriční úřad na žádost a podle místa trvalého pobytu v případě církevního sňatku, nebo když je jeden ze snoubenců cizinec. Vysvědčení musí obsahovat jména a příjmení snoubence, datum a místo narození, rodné číslo, osobní stav, údaj o místě trvalého pobytu, státní občanství, údaj o tom, že občan je způsobilý vstoupit do manželství (nebo partnerství) a také jméno a příjmení, datum a místo narození, místo trvalého pobytu druhého snoubence. Matrikář uvede datum vydání vysvědčení, otisk razítka a zapíše své celé jméno, které opatří podpisem.²¹

2.1.3 Kniha úmrtí

Do knihy úmrtí matrikář zapíše datum a místo úmrtí zesnulého, jméno a příjmení, datum a místo narození, rodné číslo, osobní stav, pohlaví, státní občanství a místo trvalého pobytu zemřelého, jméno a příjmení a rodné číslo žijícího manžela nebo partnera. Zápis opatří datem a svým podpisem. Matrikář zápis učiní na základě podkladu, kterým je list o prohlídce mrtvého nebo rozhodnutí soudu.²² Dříve se uváděl i údaj o povolání zemřelého a příčina úmrtí, ta je dnes zaznamenána ve sbírce listin.

Úmrtní list musí mít následně uvedené náležitosti: datum a místo úmrtí, jméno a příjmení zemřelého, datum a místo narození, rodné číslo, osobní stav, pohlaví, místo trvalého pobytu, jméno a příjmení žijícího manžela nebo partnera a datum, jméno a příjmení a následně podpis matrikáře, který zápis provedl, otisk razítka a označení matričního úřadu.

2.1.4 Kniha partnerství

Kniha je vedena u registrujících matričních úřadů pro jejich správní obvody. V záznamu musí být uvedeno místo a datum, jméno a příjmení obou partnerů, rodné číslo, datum a místo narození obou partnerů, bydliště obou partnerů, rodiče obou partnerů (jejich jméno, příjmení, datum a místo narození), jméno a příjmení matrikáře, podpisové vzory obou partnerů a zápis

²¹ DAUBNEROVÁ, Alena. Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku. Praha: Linde Praha, 2013. Praktická právnícká příručka. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 19

²² Tamtéž s. 12 a 13

o ověření údajů (jméno, příjmení, datum a podpis). Aby mohli být dva lidé stejného pohlaví registrováni, je potřeba sepsat protokol, který slouží jako prohlášení o vstupu do partnerství.²³ Protokol podepíší osoby, které se chystají vstoupit do partnerství a matrikář (případně tlumočnick). Do partnerství mohou v České republice vstoupit pouze dva lidé, z nichž alespoň jeden je občanem ČR. Osoby mohou učinit prohlášení na jakémkoliv registrujícím matričním úřadu bez ohledu na jejich trvalý pobyt.

Matriční úřad	Správní obvod
Úřad městské části Praha 1	území hlavního města Prahy
Magistrát města Kladno	území Středočeského kraje
Magistrát České Budějovice	území Jihočeského kraje
Úřad městského obvodu Plzeň 3	území Plzeňského kraje
Magistrát měst Karlovy Vary	území Karlovarského kraje
Úřad městského obvodu Ústí na Labem-město	území Ústeckého kraje
Magistrát města Liberec	území Libereckého kraje
Magistrát města Hradec Králové	území Královéhradeckého kraje
Magistrát města Pardubice	území Pardubického kraje
Magistrát města Jihlava	území Kraje Vysočina
Úřad městské části Brno-střed	území Jihomoravského kraje
Magistrát města Olomouc	území Olomouckého kraje
Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz	území Moravskoslezského kraje
Magistrát města Zlín	území Zlínského kraje

Obrázek 2, Registrující matriční úřady, zdroj²⁴

2.2 Příslušnost úřadu k zápisu matriční události

Matriční úřad, v jehož správním obvodu se fyzická osoba narodila nebo zemřela, je oprávněn k zápisu narození a úmrtí do matriční knihy.²⁵ Pokud nejsou tyto informace o zesnulém z nějakého důvodu zjištěny, zápis provede úřad podle místa, kde byla osoba

²³ Uzavření registrovaného partnerství - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 28.02.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>

²⁴ Tamtéž

²⁵ MOTEJL, Otakar a Miloš VALÁŠEK. Matriční úřady. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2008. Stanoviska: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 3., s. 12

nalezena. Zákon počítá i s úmrtím v dopravním prostředku a uvádí, že taková osoba je zapsána tam, kde došlo k vyložení osoby z takového prostředku.²⁶ O prohlášení osoby za mrtvou je příslušný pouze Úřad městské části Praha 1, který provede zápis rozhodnutí soudu o prohlášení osoby za mrtvou. V případě zápisu o uzavření manželství, musí matrikář zapsat manželství podle územního obvodu, kde bylo uzavřeno. Manželství může být na základě žádosti uzavřeno na jakémkoliv místě, které je k sňatku příhodné a je ve správním obvodu. Zápisy registrovaného partnerství zapisuje registrující úřad, jenž má k němu příslušnost.²⁷

2.3 Podmínky pro nahlížení do knih

Zákon reguluje a vytváří podmínky pro nahlížení do záznamů matričních knih. Aby někdo mohl do zápisu nahlédnout, musí na příslušné matrice vyplnit žádost, a pokud se zápis týká dotyčné osoby, stačí, aby předložila občanský průkaz nebo pas. Zákon povoluje nahlížet do záznamů ostatním členům rodiny, avšak pouze v přímé linii. Zákonná regulace počítá i s osvojení. Do záznamů mohou nahlédnout pouze osvojitelé a osvojenec až po dosažení 12 let. Když žádáme o zápis někoho jiného, než je naše osoba, je nutné údaj prokázat a doložit matriční doklad, z kterého zřetelně plyne, že je to náš člen rodiny. Takovým matričním dokladem může být kupříkladu oddací list v případě žádosti o záznamy manžela či náš rodný list v případě záznamů, které se týkají našich rodinných příslušníků. Dále lze nahlížet do záznamů na základě zplnomocněného zástupce. Na matričním úřadu v tomto případě stačí předložit plnou moc. Za nahlédnutí do matričních knih je stanoven správní poplatek 20,- Kč.

Matriční knihy a sbírky listin obsahují osobní údaje, proto do nich mohou nahlížet pouze zákonem vymezené osoby. Údaje jsou tudíž neveřejné a zabezpečené Zákonem o ochraně osobních údajů. Do knih může mimo matrikáře pro úřední potřebu nahlížet oddávající, tajemník nebo zaměstnanci kontrolních orgánů.²⁸

²⁶ DAUBNEROVÁ, Alena. Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku. Praha: Linde Praha, 2013. Praktická právní příručka. ISBN 978-80-7201-930-4. s 13

²⁷ Příloha č.1.: Seznam registrujících matričních úřadů a vymezení jejich správních obvodů

²⁸ MOTEJL, Otakar a Miloš VALÁŠEK. *Matriční úřady*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2008. Stanoviska: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 3. s.19

2.4 Zápisy do matriční knih

Dle § 47 zákona č. 301/2000 Sb. o matrikách, jménu a příjmení se zápisem rozumí: „zapsání údajů o narození, uzavření manželství, vzniku partnerství nebo úmrtí podle časové posloupnosti uvedených matričních událostí“²⁹

Zákon o matrikách zapsané údaje rozlišuje na matriční události, matriční skutečnosti a dodatečné záznamy.

Matriční událostí je:

- narození
- uzavření manželství
- registrované partnerství
- úmrtí

Do matričních skutečností zákon řadí:

- rozhodnutí o prohlášení manželství za neplatné
- rozvod
- zrušení registrovaného partnerství
- osvojení
- určení či popření otcovství
- změnu jmen a příjmení
- některé skutečnosti, jejichž pomocí se mění nebo doplňují zápisy v matričních knihách

Dodatečné záznamy slouží k opravám a změnám zápisů v knihách na podkladu například veřejných listin po zápisu, jenž už byl uzavřený. Údaje jsou zapsány mimo časovou posloupnost a provádí se v ročníku matriční knihy.³⁰

Zápisy musí být zaznamenány rukopisně do předem svázaných knih, zároveň jsou informace vedeny výpočetní technikou. V případě neshody se za správný zápis považuje ten rukopisný. Zápis matrikář provede do 30 dnů od obdržení podkladů po zápis, který mu byl sdělen ústně nebo písemně. Matriční úřad má povinnost knihy chránit a zabezpečit prostor,

²⁹ § 47 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení ve znění pozdějších předpisů

³⁰ § 5 Tamtéž

ve kterém se nacházejí proti krádeži, poškození nebo zneužití informací, protože údaje jsou nevěřejné.³¹ Doba uložení na úradě je stanovena zákonem, poté jsou přemístěny do archivů.

Jména a příjmení

Matrikář nesmí do knihy zapsat jméno zdrobnělé, zkomolené nebo domácké ani opačného pohlaví. Pokud mají sourozenci společné rodiče, nemůžou mít stejné křestní jméno, pokud jeden z nich nezemřel. Osvojitelé mohou do 6 měsíců osvojení změnit jméno nebo mu zvolit místo jednoho dvě. Když má občan zapsány dvě jména, je povinen je v úředním styku užívat obě. Osoba, která má jméno jedno, může prohlásit, že chce užívat jména dvě a bude jí vyhověno. Za nezletilého volí jméno jeho zákonní zástupci, pokud je starší 15 let, k prohlášení se připojí souhlas nezletilého. Matrikáři vlastní publikaci o českých a cizích jménech, ve kterých ověřují pravopisnou správnost jmen. Pokud má matrikář pochyby, může požadovat od žadatele znalecký posudek o správné pravopisné podobě jména.

Občané jsou povinni užívat své příjmení, které mají zapsané v matričním dokladu. Ženy mohou požádat úrad o zapsání svého příjmení v mužském tvaru, pokud jsou cizinky, mají trvalý pobyt v cizině, jejich manžel je cizinec nebo mají jinou národnost. Občané mohou užívat více příjmení v případech jako, dříve uzavřeném manželství nebo jde-li o příjmení dítěte po jeho rodičích. Po rozvodu může manžel nebo manželka prohlásit, že chce zpět přijmout své dřívější příjmení, nebo že již nechce užívat společné příjmení manželů.³²

Jméno může být fyzické osobě změněno jen na základě její žádosti. Změna příjmení je přípustná jen tehdy, je-li hanlivé nebo směšné nebo existuje jiný závažný důvod. U občana může probíhat dnes už obvyklejší případ, jako je změna pohlaví. Úrad povolí osobě užívat neutrální jméno a příjmení, když o to požádá a dostane potvrzení od zdravotnického zařízení. O těchto změnách rozhoduje matriční úrad dle trvalého pobytu žadatele. Oproti dřívější úpravě je možné změnit jméno a příjmení osobě, která nemá české státní občanství, ale postačí trvalý pobyt na našem území.³³

Pokud se rodiče na jménu dítěte neshodnou nebo by ho nebylo možné zapsat například z důvodu, že bylo hanlivé, jméno určí dítěti soud.

³¹ § 7 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení ve znění pozdějších předpisů

³² KNAPPOVÁ, Miloslava. Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář: informace o jménech afrických a asijských. Vyd. 5., přeprac. a dopl. Praha: Academia, 2010. ISBN 978-80-200-1888-5. s. 41 a 42

³³ Tamtéž, s. 54

2.5 Sbírka listin

Sbírka listin slouží jako podpůrný dokument pro matriční zápis, případně jeho změnu či opravu. Matriční úřady listiny předávají úřadům s rozšířenou působností nebo krajským úřadům. Činí tak každý kalendářní rok, nejpozději však do konce února následujícího roku. Do sbírky listin se zakládají podklady pro narození např. hlášení o narození dítěte, pro uzavření manželství např. dotazník o uzavření manželství, protokol o uzavření manželství, u vzniku partnerství kupříkladu protokol o vstupu do partnerství, u úmrtí například list o prohlídce zemřelého. Když se jedná o matriční skutečnosti, jsou do sbírky založeny rozsudky soudu, rozhodnutí matričních úřadů, prohlášení nebo jiné doklady. Při předání sbírky listin obsahuje každá listina zvlášť číslo zápisu, číslo matričního úřadu, číslo svazku a ročník matriční knihy.³⁴

Ve sbírce listin jsou vedeny i informace, které se nezapisují do matričních knih, a tudíž nejsou ani v matričních dokladech. Například před rokem 2000 se uváděl údaj o diagnóze zemřelého, později se informace přestala uvádět i ve sbírce listin a dnes se matrikář s informací o diagnóze nesetká, protože údaj zná pouze zdravotní pojišťovna nebo lékař.

2.6 Archivace

Matriční knihy jsou uloženy na příslušném matričním úřadu po provedení posledního zápisu 100 let u knihy narození, 75 let pro úmrtí, manželství i registrované partnerství. Po uplynutí této lhůty jsou knihy přemístěny do kompetentního státního archivu. Druhopisy matričního knih a sbírky listin jsou uloženy na úřadu s rozšířenou působností nebo na krajském úřadu, poté jsou po uplynutí určité doby předány státnímu oblastnímu archivu. Matriční knihy a jejich druhopisy či sbírky listin musí být archivovány odděleně, aby nedošlo náhodou k události, při které by byly zničeny všechny dokumenty stejného případu.

2.6.1 Digitalizace matrik v archivech České republiky

Matriční knihy, díky jejich obsaženým informacím, které jsou důležitým a využívaným zdrojem informací, mají danou zvláštní ochranu. Každé nahlédnutí následuje další opotřebení a znehodnocení listu, proto Česká republika přistoupila k jejich digitalizaci. Ta započala v roce 2007. Proces zprostředkovala americká genealogická společnost, konkrétně byla podpořena Mormoni. Společnosti vděčíme za zapůjčenou techniku a napomáháním se zpracováním dat. Dnes máme zveřejněny kopie většiny matrik narozených, oddaných, i úmrtí. Zápisy sahají až

³⁴ HENYCH, Václav. Zákon o matrikách: s komentářem. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 80-82

do 16. století. Můžeme nahlédnout do 70 tisíc svazků, které obsahují přes 6 miliónů listů. Kniha se nemusí při každé návštěvě badatelný otevírat a žadatel si může prohlídnout data na kterémkoliv místě z počítače. Jako vůbec první digitalizovaný archiv v České republice byl v Třeboni.³⁵ Na našem území se nachází 5 státních oblastních archivů v Čechách, 2 zemské archivy na Moravě a Archiv hlavního města Prahy. Všechny tyto archivy mají u sebe uložené matriční dokumenty. Židovské matriky jsou uloženy v Národním archivu a vojenské jsou soustředěny spolu s církevními matrikami v oblastních nebo zemských archivech. Bohužel stále neexistuje systém, který by všechny informace sjednotil na jednom místě. Přístupy k informacím může badatel realizovat přes jednotlivé webové stránky nebo databázi, kterou vytvořila firma Bach systems s.r.o..³⁶

2.7 Poskytování údajů z matriční činnosti

Matrikář vydává matriční doklady, doslovné výpisy z matričních knih a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize.

Zákon určuje, které údaje jsou do nich zapisovány. Matrikář má zákonem stanovenou 30 denní lhůtu pro vydání matričního dokladu, ale počítá se s tím, že bude reagovat bezodkladně a ihned po ukončení zápisu do knihy vyhotoví i doklad. Doklady neobsahují veškeré informace, které jsou napsány v knize, nejsou totiž jejím opisem, ale pouze výpisem. Kupříkladu nemusejí obsahovat státní občanství osoby nebo v případě rodného listu trvalý pobyt rodičů dítěte či údaje o svědcích.³⁷ V dokladech jsou uvedeny pouze informace, které jsou nutné k identifikaci osoby a jejímu prokazování. Matriční doklady jsou vystavovány na předepsaných tiskopisech podle vzorů, které upravuje prováděcí vyhláška, a jsou vyhotovovány elektronicky. Pro výpočetní techniku jsou určeny parametry jako formát, barva a kvalita papíru pro tisk. Matriční doklady jsou zajištěny ochrannými prvky, aby nedošlo k jejich padělení.

Je možné získat i doslovný výpis z matriční knihy. To je takový dokument, který obsahuje všechny údaje v původním znění, ale i po provedených změnách. Je ho možné pořídit i kopii matričního zápisu. Avšak úkon je zaznamenán doložkou, kde je uvedeno v jaké knize,

³⁵ Digitalizace. ČGHSP – Česká genealogická a heraldická společnost v Praze [online]. Copyright ©2018 [cit. 18.03.2018]. Dostupné z: <http://www.genealogie.cz/aktivity/digitalizace/>

³⁶ NOVOTNÁ Ludmila, KOPEČKOVÁ Jana, Genealogie a Digitalizace matrik v archivech České republiky s přihlédnutím k situaci ve Státním oblastním archivu v Plzni, Státní

oblastní archiv v Plzni, INFORUM 2014: 20. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích

³⁷ MOTEJL, Otakar a Miloš VALÁŠEK. *Matriční úřady*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2008. Stanoviska: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 3. s. 16

ročníku, svazku, straně a pořadové číslo.³⁸ Doslovné výpisy se většinou pořizují ze starších matrik a slouží fyzickým osobám jako podklad pro sestavení rodokmenů nebo krajským úřadům pro potřeby určení státního občanství, protože ve starších matrikách jsou kromě údajů o rodičích i o prarodičích.³⁹ Pokud je zápis veden v cizím jazyce, tak se matriční doklad i doslovný výpis vydávají v českém jazyce.⁴⁰ Dříve byly knihy vedeny hlavně v němčině, český jazyk se objevuje především až od 1.1.1950, kdy tento jazyk byl pro vedení zaveden jako jediný. Doslovné výpisy mohou být vydány pouze fyzické osobě, které se událost týká nebo členům její rodiny či zmocněncům nebo pro úřední potřebu státních orgánů a pro výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků.

Právo kontroly na úseku matrik má tajemník úřadu a nahlížet do knih může starosta nebo pověřený člen zastupitelstva, avšak mají povinnost o zjištěných skutečnostech držet mlčenlivost a to i po ukončení své funkce. Výjimkou je, pokud od zápisu uběhla lhůta 100 let u knihy narození, 75 u knih manželství a partnerství a 30 let u knihy úmrtí, kdy za přítomnosti matrikáře mohou vyhotovovat zápisy z knih i ostatní fyzické osoby.⁴¹

Matrikář vydá matriční doklad na základě žádosti tam, kde byla událost zapsána. Matrikář musí ověřit totožnost žadatele a oprávněnost k získání informace, je též možné žádost zaslat písemně, potom je nutné ověřit podpis žadatele nebo zmocněnce. Když někdo chce z matričních knih zjistit nějakou konkrétní událost, musí znát alespoň rok, kdy k ní došlo, aby ho bylo možné vůbec dohledat. Není ojedinělé, že žadatel potřebuje doklady do ciziny, proto není problém, aby matriční úřad doklad ověřil. Ověření provede úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad.

Když si necháme vydat matriční doklad, nevynaložíme žádné náklady, ale pokud potřebujeme stejnopis dokladu, zaplatíme správní poplatek 100,- Kč a za výpis ze sbírky listin 50,- Kč. Od poplatků jsou osvobozeny církve, pokud jsou matriky vedené do konce roku 1949, to samé platí i u pouhého nahlížení do knih.

³⁸ § 27 zákona č. 301/2000 Sb. o matrikách, jménu a příjmení ve znění pozdějších předpisů

³⁹ Zvláštní úprava udělení státního občanství České. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 14.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zvlastni-uprava-udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky-podle-28-zakona-o-statnim-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>

⁴⁰ MOTEJL, Otakar a Miloš VALÁŠEK. *Matriční úřady*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2008. Stanoviska: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 3. str. 21

⁴¹ § 25b zákona č. 301/2000 Sb. o matrikách, jménu a příjmení ve znění pozdějších předpisů

2.8 Výměna matrik

Na základě uzavřených mezinárodních smluv, ke kterým se Česká republika zavázala, probíhá tzv. výměna matrik. Ta probíhá z úřední povinnosti a matriční úřady zasílají matriční doklady do cizích států. Matrikář zapíše matriční událost, která se týká cizince do příslušné matriční knihy a vydá matriční doklad, který do 3 dnů zašle zastupitelskému úřadu. Úřad je určen podle státního občanství fyzické osoby. Za situace, kdy by nebyl na území České republiky takový úřad, je doklad zaslán Ministerstvu zahraničních věcí ČR.⁴²

2.9 Další činnosti matričních úřadů

2.9.1 Jména a příjmení

Přijímá oznámení o užívání české podoby cizojazyčného jména

Občan, který by chtěl užívat českou podobu cizojazyčného jména, tak musí informaci oznámit matričnímu úřadu. Učiní to u takového úřadu, u něhož je jméno nebo jména zapsána. Změnu je možné provést pouze jednou a nemůže být navraceno do původního stavu. Pokud se objeví nějaké pochybnosti zejména týkající se pravopisu, je osoba povinna předložit znalecký posudek o jménu.

Přijímá oznámení o znovu přijetí předchozího příjmení po rozvodu

Když dojde u dvou osob k rozvodu, může jeden z rozvedených požádat o navrácení předešlého příjmení. Matrikář zaznamená změnu v knize manželství.

Přijímá prohlášení o užívání dvou jmen

Osoba, která by chtěla užívat jména dvě, je povinna před matričním úřadem prohlásit takovou změnu. Pokud je osoba nezletilá a nedosáhla 15 let, prohlášení za něj provedou zákonní zástupci. Prohlášení je nutné učinit na místě, kde je osoba zapsána v knize narození nebo v místě trvalého pobytu. Úřad by měl prohlášení poslat na příslušný úřad, teda tam, kde je osoba zapsána v knize narození a to do 3 pracovních dnů. Tato možnost je státem umožněna pouze jednou za život a úkon je nevratný.

Přijímá prohlášení o užívání pouze jednoho příjmení

Užívat více příjmení legislativa umožňuje, ale pouze za stanovených podmínek. Pokud občan získal příjmení podle dřívější právní úpravy nebo zákona o matrikách, dále v případě

⁴² § 54 zákona č. 301/2000 Sb. o matrikách, jménu a příjmení ve znění pozdějších předpisů

uzavření manželství, kdy jeden z manželů užíval dvě příjmení a stanoví si je jako společné, nebo když bude při uzavírání manželství používat příjmení jedno své a jedno společné, další možností, jak nabyt dvě příjmení je narození dítěte, jehož rodiče užívají dvě příjmení či osvojením. Prohlášení o společném příjmení je možné provést i po uzavření manželství, a to na jakémkoliv matričním úřadu, který do oddacího listu přidá poznámku, odkdy manželé společné příjmení užívají.

Přijímá prohlášení o volbě druhého jména

Osoba se může rozhodnout pro užívání dvou křestních jmen, stačí učinit prohlášení, které dokonce není ani nijak zpoplatněno.

Přijímá souhlasné prohlášení osvojitelů o zvolení jména pro osvojení

V případě osvojení mohou osvojitelé dítěti zvolit druhé jméno nebo změnit jméno na jiné, než má zapsané v knize narození. Změnu lze provést nejpozději do dosažení zletilosti osvojení a to souhlasným prohlášením. V případě dosažení 15 let, je nutné k dokumentu přiložit i souhlas osvojení.

Přijímá žádosti o provedení zápisu příjmení ženy do matriční knihy

Obvykle se příjmení žen formuluje podle českých zvyklostí, ale lze příjmení užívat i v mužském tvaru. Pokud je žena jiné než české národnosti, již má či se chystá mít trvalý pobyt mimo území České republiky nebo je snoubenec cizinec. Změna se týká žen, které chtějí uzavřít manželství nebo partnerství.

Přijímá žádosti o zápis příjmení v matriční knize v mužském tvaru

Žena může požadovat užívání příjmení v mužském tvaru po uzavření manželství nebo partnerství. Změnu lze umožnit cizinkám, ženám, které mají nebo budou mít trvalý pobyt v cizině nebo pokud mají jinou než českou národnost. U narozené dívky je užívání také možné, podmínky jsou stejné jako u dospělých žen, ale přibývá možnost, kdy jeden z rodičů je cizincem nebo jiné národnosti.

Přijímá žádosti o změnu jména nebo příjmení

Žádost jsou oprávněni podat občané ČR nebo jejich zákonní zástupci či fyzické osoby, které české občanství nemají, ale je jim v republice povolen trvalý pobyt. Podaná žádost musí být písemná a předložena matričnímu úřadu v takovém místě, kde má osoba trvalý pobyt, nebo kde ho měla naposledy. Pokud ho nezletilé dítě nebo osoba nemá, navštíví Úřad městské části

Praha 1. Ve výjimečných případech matriční úřad přepošle žádost na místo, kde je osoba zapsána v knize narození.⁴³

Přijímá žádosti o změnu příjmení za trvání manželství

V případě, že souhlasí oba manželé, může být změna provedena. Změna příjmení se vztahuje na oba manžele i nezletilé děti.

2.9.2 Občanské průkazy

Přijímá nalezené občanské průkazy a další potvrzení, občanské průkazy zemřelého

Pokud někdo objeví ztracený cizí občanský průkaz nebo například potvrzení o změně místa trvalého pobytu, musí je neprodleně odnést na jakýkoliv matriční úřad, obecní úřad s rozšířenou působností anebo Policii ČR. Stává se, že osoba ztratí občanský průkaz a požádá si o nový a následně starý nalezne, i potom je důležité informovat úřad nebo policii a doklad odevzdat. To stejné platí v případě smrti, kdy ten, kdo má u sebe občanský průkaz zesnulého, ho musí stejným způsobem odevzdat, avšak matričnímu úřadu nebo obci s rozšířenou působností.

Přijímá občanské průkazy do úschovy

Občan může podat žádost u obce s rozšířenou působností, který je oprávněn vydávat občanské průkazy nebo matriční úřad v místě, kde má trvalý pobyt například z důvodu dlouhodobé nepřítomnosti v České republice. Některé matriční úřady malých obcí již nemají tuto kompetenci, protože je v rámci dohod domluveno, že přijímat doklady bude jen obec s rozšířenou působností.

Vydává potvrzení o občanském průkazu

V situaci, kdy občan ztratí, poškodí, zničí nebo mu je odcizen občanský průkaz, musí si nechat opatřit potvrzení o takové skutečnosti v jakékoliv obci s rozšířenou působností, v hlavním městě Praze nebo matričním úřadu. Policii ČR je možné hlásit jenom odcizení.

⁴³ Změna jména a příjmení - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/jmena-a-prijmeni-zmena-jmena-a-prijmeni.aspx>

2.9.3 Manželství

Přijímá doklady k uzavření manželství

Snoubenci mohou v České republice uzavřít sňatek občanský nebo církevní. Aby bylo manželství uzavřeno, je nutné projevít svobodné a úplné prohlášení obou snoubenců. Kromě prohlášení, které je veřejné, musí být sňatek uzavřen slavnostním způsobem a svými podpisy je stvrdí i dva svědci.

Přijímá protokoly o uzavření církevního sňatku

Je-li uzavřen církevní sňatek, je oddávající povinen do 3 pracovních dnů doručit protokol o uzavření manželství na matriční úřad. Ten se určuje podle správního obvodu, ve kterém bylo manželství uzavřeno.

Přijímá žádosti o uzavření manželství

Pokud chtějí snoubenci uzavřít manželství, musí požádat příslušný matriční úřad podle místa konání obřadu. Aby došlo k uzavření manželství, musí oba snoubenci prokázat svoji totožnost a způsobilost k uzavření manželství.

Přijímá žádosti o vydání osvědčení pro uzavření církevního sňatku

Matriční úřad vydává před církevním sňatkem snoubencům tzv. osvědčení, kterým úřad potvrzuje, že snoubenci splňují všechny zákonné náležitosti pro uzavření sňatku.

Přijímá žádosti o vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství

Matriční úřad žádost přijme od občana ČR, bezdomovce nebo osoby, která má plnou moc. Důležité je dostavit se na úřad osobně tam, kde má osoba teď, nebo kde měla naposled trvalý pobyt nebo na Úřadu městské části Praha 1. K žádosti musí předložit občanský průkaz, rodný list, výpis z evidence obyvatel o trvalém pobytu, osobním stavu nebo úřední doklad v případě, žije-li v cizině a doklad o správné podobě užívaného příjmení. Podle situace osoby rozsudek o rozvodu, úmrtí list nebo prokáže zrušené partnerství.⁴⁴

⁴⁴ Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vysvedceni-o-pravni-zpusobilosti-k-uzavreni-manzelstvi.aspx>

Přijímá žádosti o vydání vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství v cizině

Matriční úřad, kterému byla doručena žádost o vydání vysvědčení, musí po žadateli požadovat občanský průkaz, rodný list, výpis z evidence obyvatel o místě trvalého pobytu, výpis z evidence obyvatel o osobním stavu. Pokud žadatel pobývá v cizině, tak takové dokumenty i od orgánu takového státu. Byl-li jeden ze snoubenců dříve ženatý, tak rozsudek o rozvodu, úmrtí list nebo výpis o zrušení partnerství a doklad o užívání jména, pokud to nevyplývá z doložených dokumentů.

2.9.4 Matriční knihy

Přijímá oznámení o narození dítěte a provádí zápis do knihy narození

Po porodu obvykle provede oznámení matričnímu úřadu zdravotnické zařízení, kde proběhl porod, v komplikovanějších případech je oznamovatelem doktor. Pokud k tomu z nějakého důvodu nedojde, přechází povinnost na rodiče novorozence nebo zákonného zástupce. Dalšími oznamovateli může být soudem jmenovaný opatrovník a v krajní nouzi fyzická osoba, která se o narození dítěte dozvěděla.

Přijímá oznámení o úmrtí a provádí zápis do knihy úmrtí

V případě smrti osoby, je zdravotnické zařízení, ve kterém došlo k úmrtí povinno nahlásit takovou skutečnost matričnímu úřadu do 3 pracovních dnů od prohlídky těla nebo provedení pitvy u zesnulého. Pokud došlo k úmrtí mimo zdravotnické zařízení, zasílá matrice list o prohlídce zemřelého zdravotnická záchranná služba nebo při nález mrtvé osoby koroner.

Přijímá žádosti o nahlédnutí do matriční knihy

Nahlížet do matričních knih a činit z nich zápisy, lze jen v přítomnosti matrikáře, a to pouze jen osobám, které stanovuje zákon.

Vydává potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize

Matriční úřad může potvrzení vydat, jestliže ho občan potřebuje uplatnit v cizině. Nejčastěji se vydává potvrzení o žití. Tento doklad každoročně potřebuje občan pobírající důchod z cizího státu.

2.9.5 Ostatní

Přijímá žádosti o vydání výpisu z evidence Rejstříku trestů

Výpis je možné vystavit jen osobám, kterých se listina týká, zmocněnci či advokátovi. Osoba musí prokázat svou totožnost a podat písemnou žádost. Pokud jde o právnickou osobu, výpis úřad poskytne komukoliv, kdo o to písemně požádá.

Přijímá žádosti o zápis do zvláštní matriky

Žádost o zápis se podává u zastupitelského úřadu ČR, jakéhokoliv matričního úřadu či krajského úřadu. Žadatel musí k žádosti předložit matriční doklad z ciziny, doklad o státním občanství ČR, případně další doklady, podle kterých se doloží skutečnosti, které nebylo možné jistě určit z předchozích dokumentů.

Přijímá žádosti o zprostředkování kontaktu

Občan starší 15 let může zažádat o zprostředkování kontaktu jiné osoby. O takovou záležitost se stará Ministerstvo vnitra, které žádost vyřídí přes základní Registr obyvatel. Kontaktující osoba musí o osobě, kterou hledá znát údaje nutné k určení totožnosti. Osoba může osobně požádat o informace na matričním úřadě, obci s rozšířenou působností, krajském úřadě nebo ministerstvu. Stačí prokázat svou totožnost. Nejedná-li osobně, musí být žádost opatřena úředně ověřeným podpisem. Správní poplatek činí 1 000,- Kč.

Provádí zápisy o určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů

Takový úkon se provádí ještě před narozením dítěte. Matka prokáže graviditu těhotenským průkazem, který jí vystaví její lékař. Prohlášení je nutné učinit osobně před matričním úřadem. Úkon lze vykonat pouze jednou a je nevratný. Náležitosti stvrdí oba rodiče svým podpisem, zároveň potvrdí, že prohlášení nevykonali na jiném matričním úřadu nebo před soudem.⁴⁵

2.10 Vydávání matričních dokladů, vysvědčení a osvědčení

Přijímá žádosti o vydání matričních dokladů (rodného, oddacího, úmrtního listu)

Mezi další stěžejní činnosti matričního úřadu patří vydávání rodných, oddacích a úmrtních listů. Působnost matriky se posuzuje podle místa zapsání matriční události v příslušné knize. Pokud taková událost nastane mimo území republiky, příslušnost spadá pod

⁴⁵ § 779 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zvláštní matriku. Matriční úřad doklady zasílá občanovi prostřednictvím pošty do vlastních rukou nebo je možné si doklad vyzvednout osobně, osoba musí pouze prokázat svou totožnost.

Matriční úřad vydá matriční doklad, pokud došlo k matriční události v jeho správním obvodu. Pokud osoba doklad ztratí, může matriční úřad vydat druhopis, který je na rozdíl od prvopisu zpoplatněn na 100,-Kč. Lhůta pro vydání je 30 dnů. Žádost může být vyřízena osobně nebo písemně. Osoba musí předložit občanský průkaz, veřejnou listinu, je-li žadatelem člen rodiny nebo plnou moc v případě zmocněnce. Úřad vyhotoví doklad osobě, které se doklad týká, členům rodiny, zástupcům, kteří mají plnou moc, pro úřední potřebu, statutárním orgánům církvi⁴⁶ a fyzické osobě, která musí s pomocí dokladu uplatnit svá práva před orgány státu nebo územních samosprávných celků.⁴⁷

2.10.1 Oddací list

Oddací list musí být opatřen následujícími náležitostmi: den, měsíc, rok a místo uzavření manželství, jména, příjmení či rodná příjmení manželů a rodná čísla, den, měsíc, rok a místo jejich narození, osobní stav, informace do rodičích manželů, dohodu o příjmení, pokud si nechali svá příjmení, tak i dohodu o příjmení dětí, datum, celé jméno a podpis matrikáře, matriční úřad a razítko vydavatele dokladu.

2.10.2 Rodný list

Matriční úřad má ve své kompetenci vydávání rodných listů, ve kterých je obsaženo celé jméno, den, měsíc, rok narození, rodné číslo, místo narození, pohlaví. Ty samé informace jsou obsaženy i o rodičích nebo u nezrušitelného osvojení osvojitelů, datum, celé jméno a podpis matrikáře. Dále musí být uveden matriční úřad a jeho razítko.

2.10.3 Úmrtní list

Úmrtní list vydávaný matričním úřadem musí být opatřen dnem, měsícem, rokem a místem úmrtí, jménem, příjmením rodným příjmením zemřelého, datum a místo narození, rodné číslo, osobní stav, pohlaví a místo trvalého pobytu. Pokud byl zesnulý v manželském

⁴⁶ Poznámka: Pokud jde o matriční knihy, které byly vydány do konce roku 1949.

⁴⁷ Vydávání matričních dokladů - rodný, oddací a úmrtní list, doklad o partnerství - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vydavani-matricnich-dokladu-rodny-oddaci-a-umrtni-list-doklad-o-partnerstvi.aspx>

svazku, tak i totožnost žijícího manžela či partnera. Matrikář potom doklad opatří svým celým jménem, datem, podpisem a razítkem.

2.10.4 Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství v cizině

Vysvědčení musí obsahovat celé jméno, případně rodné příjmení, datum a místo narození, rodné číslo, osobní stav, trvalý pobyt, státní občanství. Též je třeba uvést způsobilost k uzavření manželství či partnerství. Musí podat informace o snoubenci. Matrikář uvede své jméno, datum vydání, razítko a doklad podepíše.

2.10.5 Osvědčení pro uzavření církevního sňatku

Osvědčení vydá matriční úřad, v jehož správním obvodu bude sňatek uzavřen. Dokument obsahuje zákonem stanovené náležitosti pro tuto událost, oba snoubenci podmínky musí splnit, jinak není osvědčení vydáno. Jeho platnost je 6 měsíců, poté si musí nechat vyhotovit snoubenci nové. Aby byl dokument vydán, je nutné vyplnit žádost a dostavit se osobně na příslušný úřad nebo může být zastupován zmocněncem. Pokud nejsou předloženy doklady českého původu, je nutné splnit náležitosti veřejné listiny, pokud se státem nemá Česká republika uzavřenou mezinárodní smlouvu, tak i překlad listiny.⁴⁸

⁴⁸ Uzavření manželství - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcan-na-urade-manzelstvi-uzavreni-manzelstvi.aspx>

3. Vydávání správních rozhodnutí

§ 67 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb. správní řád.:

Rozhodnutím správní orgán v určité věci zakládá, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá, nebo v zákonem stanovených případech rozhoduje o procesních otázkách.

Správní rozhodnutí je znakem aplikace práva matričních úřadů. Rozhodnutí může být písemné či ústní. Pokud účastník požaduje sdělení rozhodnutí písemnou formou, matriční orgán mu vyhoví. Proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti podané na příslušném matričním úřadu má možnost žadatel podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí. Odvolat se je možné u úřadu, který rozhodnutí vydal. Lze využít všech opravných prostředků včetně správní žaloby.⁴⁹

Žádosti matriční úřad posuzuje podle správního řádu a vede správní řízení, ale není tomu tak u všech případů. Při přijmutí žádosti může matrikář shledat nějaké nedostatky a je jeho povinností pomoci žadateli takové nedostatky odstranit. Pokud nejsou vyřešeny na místě, matrikář žadatele vyzve k doplnění informací. V této části orgán postupuje podle druhé části správního řádu. V takové situaci je možné i řízení přerušit, ale pokud žadatel v úřadem stanovené lhůtě neopraví vady, matriční úřad řízení zastaví úplně. Úkon je prováděn prostřednictvím vydání usnesení. Z toho vyplývá, že úřad žádost vždy přijme a zahájí správní řízení a podle náležitostí následně rozhodne o vyskytnutých nedostatcích, přijetí, anebo zamítnutí.

V případě nevyhovění žádosti, musí orgán vydat rozhodnutí, které patřičně odůvodní. Vypracuje hodnocení jeho postupu, proč, jak a podle čeho tak rozhodl. Když je žádost schválena, tak se žádné vysvětlení k žádosti nepřidává. Matriční úřad nemá povinnost vyhotovit písemný dokument, pokud všichni účastníci prohlásí, že se vzdávají nároku na doručení. Vyhlášení probíhá ústním sdělením a provede se záznam do spisu, který by měl obsahovat na jakém podkladě a proč orgán takto rozhodl. Když dojde k nevyhovění žádosti, matriční úřad žadatele poučí a seznámí s nedostatky. Pokud se žadatelem seznámí s vadami, vezme je na vědomí a tím pádem zruší svou podanou žádost, matriční úřad řízení zastaví. Matrikář má poté

⁴⁹ §68 a §69 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

dvě možnosti, zapíše zpětvzetí do protokolu nebo jeho písemné vyhotovení přiloží k žádosti, která byla vzata zpět. Žadatel má ovšem nárok na nesouhlas s poučením. Učiní tak, že svou žádost nevezme zpět anebo úkon projevív pouze svou vůlí. Tím vznikne situace, kdy je podaná na zamítnutou žádost další a matriční úřad bude postupovat podle §68 správního řádu. Matriční úřad je v postavení, kdy musí žadateli sdělit případné kroky, které by měl učinit, aby bylo žádosti vyhověno už třeba při pouhém dotazu. Je také důležité občana upozornit na možnost odvolání proti zamítnuté žádosti, aby věděl, jaké má postupovat. Kupříkladu sdělit žadateli možnost podání odvolání, protože žadatel nemusí být seznámen se správním řádem a neví, že je matriční úřad povinen vydat rozhodnutí dle takového řádu.

Co se týká problematiky se zapisováním do matričních knih nebo provádění změn či oprav, musí matrikář učinit upozornění, že má důvodné pochybení o neplatnosti. Svou pochybnost by měl oznámit příslušnému soudu a řízení o zápisu přerušit.

Pokud je matrikář v situaci, kdy má opravit matriční doklad, ale ne matriční zápis, není nikde výslovně taková situace upravena. Proto se postupuje podle toho, jaká informace má být změněna. Kdyby chtěl žadatel učinit změnu u jména na rodném listu a žádost byla zamítnuta, je úřad povinen vydat rozhodnutí, protože se jedná o zákonem stanovený doklad, díky kterému máme právo na jméno. Ale je-li zasahováno do informací o místě např. narození, tak takový postup není v případě zamítnutí nutný, neboť vydání rozhodnutí je nutné jen u změn údajů o jménu, příjmení, datu narození, rodném čísle, uzavření manželství a úmrtí.

Pokud je žádost v pořádku a úřad ji přijme, není žádoucí vypracovat písemné rozhodnutí. Takovým potvrzením přijmutí může být vydání samotného matričního dokladu. Taková úprava urychluje postupy k vyřizování žádostí. Matriční zákon upravuje vydávání rozhodnutí v §87, a tímto paragrafem získává účastník řízení lepší postavení, protože jinak by správní orgán vyhotovil podle správního řádu pouze dokument s důvody, na základě kterých takto rozhodl.⁵⁰

V podstatě platí, že když matriční úřad vyhovív v plném rozsahu, vydá se příslušný doklad, když nevyhovív, běží klasické správní řízení. Úřad musí vydat rozhodnutí, kde musí odůvodnit proč tak rozhodl a vždy je možnost odvolání. Kromě rozhodnutí o jméně a příjmení, kde se rozhodnutí vydává vždy – tato skutečnost se zapisuje do ISEO.

⁵⁰ MOTEJL, Otakar a Miloš VALÁŠEK. Matriční úřady. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2008. Stanoviska: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 3., s. 43-48

Matriční úřad může zamítnout například:

- žádost o sňatku na jiném místě
- žádost o prominutí dokladů k uzavření manželství
- žádost o povolení změny jména
- žádost o změnu příjmení
- nebo prohlásit manželství za neplatné

3.1 Rozhodnutí o sňatku na jiném místě

Manželství se uzavírá na místě, které k tomu určí orgán veřejné moci provádějící obřad (zpravidla obřadní místnost v budově obecního úřadu) přihlíží přítom k vůli snoubencům.⁵¹ Uzavřít manželství na kterémkoliv vhodném místě může povolit matriční úřad, do jehož správního obvodu toto místo spadá. Stejně tak se stanovuje doba uzavření manželství, jsou to zpravidla pátek nebo sobota. Za povolení uzavřít manželství mimo určený čas a místo se vybírá správní poplatek ve výši 1 000,- Kč.⁵² Toto stanovuje rada obce popř. starosta. Je to především z organizačních a praktických důvodů. Oddávající má i jiné úřední povinnosti, je potřeba přítomnost matrikáře, zabezpečení obřadní místnosti tj. výzdoba a úklid.

Pokud se žadatelé vyhoví v plném rozsahu, rozhodnutí se písemně o skutečnostech nevyhotovuje. V případě, že se účastníkům řízení ve správním řízení nevyhoví v plném rozsahu, úřad vydá písemné vyhotovení rozhodnutí, kde v odůvodnění uvede důvod svého zamítavého stanoviska. Proti takovémuto rozhodnutí lze podat opravné prostředky (odvolání ke krajskému úřadu prostřednictvím úřadu, který rozhodnutí vydal).⁵³

3.2 Rozhodnutí o prominutí dokladů k uzavření manželství

Při promíjení předložení dokladů k uzavření manželství se postupuje podle správního řádu konkrétně druhé a čtvrté části tj. vede se správní spis včetně záznamu o oprávněné úřední osobě (tu určuje starosta, vedoucí odboru). V případě, že se žádosti účastníka vyhovuje v plném rozsahu, nebo se účastník vzdal práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, nemusí být účastník řízení vyzván k vyjádření se k podkladům pro rozhodnutí. Pokud účastník řízení převezme rozhodnutí osobně a vzdá se práva podat odvolání, nabývá rozhodnutí právní moci dnem jeho

⁵¹ § 663 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁵² Uzavření manželství - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 15.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcan-na-urade-manzelstvi-uzavreni-manzelstvi.aspx>

⁵³ § 12 a § 37 zákona č. 301/2000 Sb. o matrikách, jménu a příjmení ve znění pozdějších předpisů

převzetí. Ve správním řízení se vyhotovuje Oznámení o zahájení řízení oběma účastníkům řízení. Vydává se rozhodnutí, které se musí doručit účastníkům řízení. V případě, že se žádosti účastníků nevyhoví v plném rozsahu, vydá se zamítavé správní rozhodnutí. Takto lze prominout např. osvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo doklad dosvědčující skutečnosti, jež lze ověřit v ISEO (např. potvrzení o trvalém pobytu, potvrzení o osobním stavu).⁵⁴

3.3 Rozhodnutí o povolení změny jména

Jméno (či jména, občan může používat dvě křestní jména) nebo příjmení (občan může používat dvě příjmení), lze změnit ve správním řízení na základě žádosti osoby. Pokud osoba není zletilá, tak na základě žádosti jejích zákonných zástupců. Se změnou jména nezletilého musí souhlasit oba rodiče. Změnit jméno lze pouze jednou.

Změnu jména úředník nepovolí, pokud nové jméno je zkomolené, zdobnělé, domácí, jméno má žijící sourozenec společných rodičů nebo pokud žena žádá o jméno v mužském tvaru popř. naopak. Vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména, je žadatel vyzván doložit svoji žádost znaleckým posudkem. Znalce v této oblasti určuje Ministerstvo spravedlnosti.

Při změně jména probíhá klasické správní řízení, je založen spis, určena oprávněná osoba. Správní řízení je zahájeno vždy na žádost, která musí obsahovat: jméno a příjmení, datum narození nebo rodné číslo, místo trvalého pobytu, jméno, které si žadatel zvolil a zdůvodnění proč chce tuto změnu provést. O žádosti rozhoduje matriční úřad příslušný podle místa trvalého pobytu žadatele. K žádosti musí doložit originál rodného listu popř. oddacího listu a doklad totožnosti.

Pokud úřad vyhoví v plném rozsahu, vyhotoví rozhodnutí o změně jména a doručí účastníkům řízení. Po nabytí právní moci rozhodnutí skutečnost matrikář zapíše do ISEO. Rodný list spolu s rozhodnutím odešle na matriční úřad, kde se žadatel narodil, který údaj zapíše do matriky a vydá nový rodný list, kde v poznámce uvede nově vyskytnutou informaci.

⁵⁴ § 36 odst. 3 a § 73 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb. správní řád

Pokud úřad nevyhoví, vyhotoví zamítavé rozhodnutí a odešle jej účastníkům řízení, své zamítavé stanovisko musí vždy řádně zdůvodnit. Proti rozhodnutí se lze vždy odvolat.⁵⁵

3.4 Rozhodnutí o změně příjmení

Změna příjmení se povolí na žádost osoby, zejména pokud jde o příjmení hanlivé nebo směšné, nebo pokud pro to je vážný důvod. Za trvání manželství může být změna příjmení provedena pouze se souhlasem obou manželů. Mají-li manželé společné příjmení, vztahuje se změna na oba manžele a jejich nezletilé děti. Mají-li manželé různá příjmení, změna příjmení toho z manželů, jehož příjmení mají nezletilé děti, se vztahuje i na tyto děti. Pokud mají manželé společné příjmení a jeden z nich uvádí na druhém místě příjmení předchozí, může jim být změněno pouze společné příjmení.

Změna jména nebo příjmení u nezletilých dětí se nepovolí, pokud by toto bylo v rozporu s potřebami a zájmy nezletilého. Tyto zájmy se posuzují ve spolupráci s odborem péče o děti příslušného městského úřadu. Ke změně příjmení nezletilých dětí dochází nejčastěji z důvodu uzavření nového manželství matky a změna jejího příjmení z tohoto důvodu. Matka pak požaduje, aby dítě mělo společné příjmení rodiny, ve které žije.

Změna příjmení probíhá v klasickém správním řízení a doklady a postup jsou podobné jako u změny jména.

Dále matriční úřad povoluje změnu jména a příjmení osoby při změně pohlaví, to se provádí na základě žádosti doložené potvrzením od poskytovatele zdravotních služeb. Pokud byla léčba zahájena, povolí se změna na neutrální jméno a příjmení. V případě, že léčba byla dokončena, povolí úřad změna na jiné jméno nebo příjmení. O změnu jména a příjmení může požádat i cizinec, úřad mu může vyhovět v případě, že má na území ČR povolen trvalý pobyt podle zvláštních právních předpisů.

Žadatel uhradí správní poplatek ve výši 100,- Kč při změně příjmení hanlivého, zkomoleného nebo cizojazyčného a při změně příjmení nezletilého dítěte na příjmení pěstounů. V ostatních případech zaplatí poplatek 1000,- Kč. Po nabytí právní moci rozhodnutí o změně jména a příjmení musí občan požádat o nový občanský průkaz.⁵⁶

⁵⁵ Změna jména a příjmení - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 15.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/jmena-a-prijmeni-zmena-jmena-a-prijmeni.aspx>

⁵⁶ DAUBNEROVÁ, Alena. Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku. Praha: Linde Praha, 2013. Praktická právnická příručka. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 62-75

4. Personální zajištění

Pro bezpečný chod matričního úřadu je důležité, aby matriční úřad zajistil 100% zastupitelnost. Je zde povinnost mít nejméně dva matrikáře kvůli případům nemoci nebo dovolené (jeden je vždy hlavní a jeden zastupující). Oba matrikáře úřad přijímá za stejných podmínek (oba musí mít zkoušku odborné způsobilosti, též pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti).

Povinností matričního úřadu je také vyhotovit tzv. podpisové vzory matrikářů. Jsou zde uvedeni všichni matrikáři obecního úřadu a jejich podpisový vzor. Dále všechna razítka, která matriční úřad používá. Tyto podpisové vzory jsou uloženy na obci s rozšířenou působností a na krajském úřadu. Slouží pro kontrolu dokladů případně legalizaci a superlegalizaci matričních dokladů (ověření správnosti dokladu nadřízeným úřadem).⁵⁷

4.1 Matrikář

Funkce matrikáře je důležitou pracovní pozicí ve státní správě, protože ovlivňuje práva a povinnosti osob a je důležitá z pohledu mezinárodního práva. Matrikář musí být seznámen a ovládat výborně vícero právních předpisů, zabezpečuje agendu občana od jeho narození až po jeho smrt. Matrikář má v popisu své práce zejména vedení matričních knih, vydávání výpisů z matričních knih (rodné listy, oddací listy, úmrtní listy), též musí zabezpečit činnost při uzavírání manželství související i s přípravou obřadu a administrativních záležitostí ještě před uzavřením sňatku. Musí přijímat čestná prohlášení rodičů o určení otcovství nebo o volbě státního občanství dítěte. Posuzuje žádosti o prominutí předložení dokladů potřebných k uzavření manželství. Též rozhoduje o povolení či změně jmen a příjmení.⁵⁸

Mezi základní požadavky, které jsou nutné pro přijetí osoby na pozici matrikáře, řadíme podmínku být zaměstnancem obce, mít státní občanství České republiky a prokázat potřebné znalosti. Zákon nestanovuje přesný věk, ale předpokládá se zletilost a plná svéprávnost uchazeče.

Podmínkou pro obsazení místa matrikáře je, aby byl zaměstnancem obce, v hlavním městě Praze zaměstnancem městské části, která má působnost matričního úřadu. Matrikář musí

⁵⁷ Důvodová zpráva k zákonu o matrikách, jménu a př | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 14.03.2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/duvodova-zprava-k-zakonu-o-matrikach-jmenu-a-prijmeni-a-o-zmene-nekterych-souvisejicich-zakonu-85.html?mail>

⁵⁸ Průvodce světem povolání. *Matrikář* [online]. [Cit. 20.2.2018]. Dostupné z: <http://www.occupationsguide.cz/cz/povol/povolani.aspx?Par=1125.htm>

složit zkoušku u krajského úřadu nebo zkoušku zvláštní odborné způsobilosti týkající se matrik a státního občanství. Pokud bude matrikář vykonávat činnost pouze jako zaměstnanec obce, postačí mu složit zkoušku u krajského úřadu, kde musí uchazeč prokázat znalosti z matriky, jména a příjmení. Jestli bude matrikář funkci vykonávat na úřadě s rozšířenou působností nebo krajském úřadě je výhodnější, aby složil zkoušku odborné způsobilosti, protože v této zkoušce je testováno navíc i státní občanství. Po úspěšném vykonání zkoušky dostane matrikář osvědčení, které vydá krajský úřad. Matrikář musí u zkoušky prokázat znalost právních předpisů, které se vztahují k matrikám, jménu a příjmení a státního občanství. Musí ovládat činnost ověřování shody opisu, kopie s listinou, ověřování pravosti podpisu, a také je žádoucí, aby ovládal výpočetní techniku. Zaměstnavatel uchazeči umožní samostudium, účast na seminářích a školeních a uhradí mu náklady s tím spojené, také mu poskytne právní předpisy, metodiku, literaturu, a především ho uvolní na den konání zkoušky. Uchazeč, který neuspěje na prvním pokusu zkoušky, ji může ještě dvakrát opakovat. Zákon ukládá uchazečům dvě lhůty, a to termín 60 dní mezi prvním a druhým pokusem a nejpozději 90 dní ode dne zkoušky, u které uchazeč nevyhověl. Matrikář a další osoby, které přišli ve své funkci do styku s informacemi týkající se matriční činnosti, jsou povinny zachovat mlčenlivost o údajích během i po výkonu jejich funkce. Matrikář i tajemník matričního úřadu jsou během své funkce v postavení úřední osoby.⁵⁹

4.2 Zkouška matrikáře před krajským úřadem

Podle dřívější úpravy byla zkouška vykonávána před okresním úřadem. Zkouška před krajským úřadem začíná podáním přihlášky uchazeče na takovém úřadě, do jakého správního obvodu spadá matriční úřad, u kterého předpokládá, že bude činnost vykonávat. Do termínu krajský úřad jsou zařazeny i Magistrát hlavního města Prahy a magistráty Brna, Plzně a Ostravy. Dále uchazeč podstoupí přípravu, k té mu krajská úřad zajistí a zašle potřebné podklady jako právní předpisy, přehled odborné literatury a metodiky, všechno musí učinit do 15 dnů od podání přihlášky. Příprava probíhá přibližně 3 měsíce a je plněna formou samostudia a konzultací na krajském úřadě. Po dokončení přípravy krajský úřad stanoví termín zkoušky, o které musí být uchazeč informován minimálně 15 dní dopředu. Samostatná zkouška probíhá před tří člennou komisí. Předsedou je krajský matrikář, který by měl svou akreditaci prokázat osvědčením o odborné způsobilosti, dalšími osobami může být kdokoliv, zákon nepředurčuje žádné podmínky, ale předpokládá se, že ovládají danou problematiku alespoň

⁵⁹ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách: s komentářem*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-525-8. str. 98

z její části. Zkouška má dvě části, první částí je úspěšné složení písemného testu, ve kterém má uchazeč prokázat znalost státní správy. Pokud zodpoví 2/3 testu správně, poté může postoupit k ústní části, kde je nutné též uspět ve 2/3 otázek. Obe části se hodnotí samostatně, následně je uchazeč informován, že buď vyhověl, nebo nevyhověl. Zkouška končí vyhotovením zápisu, kde je uvedeno jméno, příjmení a datum narození uchazeče, složení zkušební komise a otázky, které byly zkoušejícímu kladeny, ukončen je vyhodnocením. Podmínkou pro vykonávání matriční činnosti je osvědčení o způsobilosti k výkonu státní správy na úseku matrik. Dokument obsahuje údaje o uchazeči (jméno, příjmení, datum a místo narození), údaje o členech komise (celá jména a pracovní zařazení), formální náležitosti (datum vydání, otisk úředního razítka krajského úřadu a podpis).⁶⁰

4.3 Zkouška zvláštní odborné způsobilosti

Druhým způsobem, jak získat vzdělání pro post matrikáře je zkouška zvláštní odborné způsobilosti. Přijatý zaměstnanec může činnost provádět i bez zvláštní odborné způsobilosti, avšak jen do 18 měsíců od uzavření pracovního poměru nebo doba, odkdy začal matriční agendu vykonávat. Před zkouškou musí zaměstnanec absolvovat přípravu, která se skládá ze samostudia a školení. Tyto aktivity zabezpečuje ministerstvo. Po ukončení přípravy, přihlásí příslušný matriční úřad svého úředníka ke zkoušce. Přihláška je podána elektronickou formou s připojeným elektronickým podpisem, to vše na kvalifikovaném certifikátu. Přihlásit lze úředníka i v listinné podobě a musí obsahovat identifikaci uchazeče, označení činnosti, pro kterou má být zvláštní odborná způsobilost ověřena zkouškou – správa matrik a státního občanství, identifikace přihlašovatele, kontaktní adresa, na kterou ministerstvo do 30 dnů od podání přihlášky zašle zkušební otázky, seznam literatury, datum a čas zkoušky. Testování provádí tří členná komise, kterou jmenuje ministerstvo. Uchazeč musí prokázat znalosti v obecné části, kam patří například Ústava ČR, zákon o obcích nebo správní řád. Ve zvláštní části jsou požadovány znalosti ze zákona o matrikách, jménu a příjmení, zákona o státním občanství, zákona o ověřování, nového občanského zákoníku, zákona o mezinárodním právu soukromém a zákona o správních poplatcích. Zkouška se skládá z písemné a ústní části, každá má část obecnou a zvláštní a hodnoceny jsou odděleně. Pokud uchazeč zodpoví 2/3 otázek správně, postupuje do další části. V případě úspěšného zakončení obdrží osvědčení přímo od ministerstva, které je eviduje. Osvědčení má následující prvky: identifikace uchazeče,

⁶⁰ § 36 Vyhláška Ministerstva vnitra, kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů

identifikace osvědčení, formální náležitosti osvědčení. Lhůty a pokusy jsou shodné jako složení zkoušky u krajského úřadu.⁶¹

4.4 Průběžné vzdělávání

Podle zákona o úřednicích územně samosprávných celků je úředník povinen prohlubovat svou kvalifikaci a vzdělání. Průběžné vzdělávání v sobě zahrnuje prohlubování, aktualizování včetně jazykových znalostí a specializaci na výkon konkrétní činnosti úředníka. Vzdělávání probíhá formou kurzů, které mohou pořádat pouze právnické nebo fyzické osoby, jenž získali potřebnou akreditaci, dále příspěvkové organizace, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo vnitra nebo územní samosprávný celek, který též byla udělena akreditace. Úředníkovi musí být vzdělání dopřáno pomocí plánu vzdělávání, ten mu je vyhotoven jeho zaměstnavatelem do 1 roku od vzniku pracovního poměru. Plán je rozvržen do 3 let, během této doby se úředník zúčastní minimálně 18 pracovních dnů nějaké výuky. Každé 3 roky by měly být zhodnoceny výsledky a případně plán aktualizovat, aby budoucí vzdělávání bylo co nejefektivnější.⁶² O kurzech rozhoduje vedoucí úřadu a podřízený je povinen se jich účastnit, svou přítomnost doloží osvědčením.⁶³

Nejen průběžné vzdělávání, ale i zkoušky odborné způsobilosti zabezpečuje Institut pro veřejnou správu Praha. Společnost je zřízena Ministerstvem vnitra jako samostatná právnická osoba. Institut vystupuje jako orgán veřejné správy, koordinuje a zabezpečuje zkoušky odborné způsobilosti pro výkon státní správy v přenesené působnosti, dále je vzdělávací institucí. V nabídce má vzdělávací programy, které jsou pořádány na základě akreditace. Institut má jako jediný oprávnění ke konání zkoušek odborné způsobilosti.⁶⁴

Na matriční činnost bývají často vypisované různé školení, přednášky nebo semináře. Zaměřují se hlavně na platnou legislativu a jejich případné změny, aby matrikář měl stále aktuální informace. Matrikáři jsou zde předávány užitečné rady z praxe nebo upozornění na chyby, které se v systému stále opakují. Kurzy je též možné zvládnout tzv. e-learningem. Tento způsob bývá velmi oblíbeným, protože ho může matrikář absolvovat ve svém pracovišti a přizpůsobit ho svým potřebám.

⁶¹ BRŮHA, Dominik, Petr BUKOVJAN, Helena ČORNEJOVÁ, et al. *Abeceda personalisty...Olomouc: ANAG, 2016. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7554-003-4. s. 461*

⁶² Tamtéž s. 459

⁶³ § 17 a § 20 zákona č. 312/2002 Sb. o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁴ O Institutu | Institut pro veřejnou správu Praha. Institut pro veřejnou správu Praha [online]. [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <https://www.institutpraha.cz/o-nas/o-institutu/>

Matrikářům malých matričních úřadů pomáhají v jejich práci matrikáři pověřených obecních úřadů a krajských úřadů, kteří mají větší praxi a zkušenosti. Pomoc spočívá především v metodickém vedení (upozorňování na nové právní předpisy a jejich změny, poskytování vzorů rozhodnutí a matričních dokladů, upozorňování na chyby, které jsou na jiných matričních úřadech).

4.5 Vzdělávání vedoucích pracovníků a vedoucích úřadů

Podle zákona o úřednících územních samosprávných celků je vedoucí úředník povinen do 2 let od nástupu do funkce ukončit příslušné vzdělávání, které je nutné pro vykonávání jemu svěřené činnosti.⁶⁵ Zkouška se skládá s obecné části, kde by měl vedoucí pracovník nabýt dovednosti ze zásad řízení pracovních týmů, zvládat konfliktní situace a dokázat prezentovat svůj úřad na veřejnosti. Zvláštní část se zaměřuje na jednotlivé správních činnosti vykonávané podřízenými úředníky.⁶⁶ Pokud kurz uhradil za úředníka územně samosprávný celek, je úředník povinen zůstat v pracovním poměru po dobu 3 let od ukončení vzdělávání. Pokud poměr úředník rozváže dříve, musí uhradit náklady s tím spojené.

Rovnocennost vzdělání

Úředník, který absolvoval studium v bakalářském nebo magisterském studijním programu, nemusí prokazovat zvláštní odbornou způsobilost, účastnit se na vzdělávání vedoucích úředníků nebo účastnit se vstupního vzdělávání. Vzdělání může být uznáno na základě prováděcího předpisu nebo osvědčení o uznání rovnocennosti vzdělání či jeho části.⁶⁷ Úředník nebo územně samosprávný celek musí podat žádost Ministerstvu vnitra, které okolnosti posoudí a rozhodne o uznání celého vzdělání, jeho části nebo žádost zamítne do 3 měsíců od jejího doručení.⁶⁸

⁶⁵ BRŮHA, Dominik, Petr BUKOVJAN, Helena ČORNEJOVÁ, et al. *Abeceda personalisty ...* Olomouc: ANAG, 2016. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7554-003-4. s. 461

⁶⁶ Vzdělávání vedoucích úředníků | Institut pro veřejnou správu Praha. Institut pro veřejnou správu Praha [online]. [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <https://www.institutpraha.cz/kurzy/vzdelavani-vedoucich-uredniku/>

⁶⁷ BRŮHA, Dominik, Petr BUKOVJAN, Helena ČORNEJOVÁ, et al. *Abeceda personalisty ...* Olomouc: ANAG, 2016. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7554-003-4. s. 463

⁶⁸ § 33 a § 34 zákona č. 312/2002 Sb. Zákon o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů

5. Základní registry

V rámci eGovernmentu⁶⁹ pracuje státní správa se 4 registry, kterými jsou Registr osob, Registr obyvatel, Registr územní identifikace, adres a nemovitostí a Registr práv a povinností. Součástí jsou i Informační systém základních registrů a ORG-převodník. Registry slouží pro lepší dostupnost státní správy odkudkoliv, představují moderní a transparentní systém. Orgány veřejné správy díky nim dokáží vyřizovat žádosti v kratších lhůtách, protože tím ubývá byrokracie. Data jsou aktuální a správná. Matriční úřady využívají Registr obyvatel k zapisování referenčních údajů o osobách, ke kterým se skutečnosti vztahují.⁷⁰ Úředník matričního úřadu má tak možnost ověřit si správnost údajů uvedených v žádosti. Mohou nastat situace, kdy údaje nesouhlasí (např. v ROB je uveden špatný údaj o dni uzavření manželství), pak musí matrikář tento údaj ověřit (nahlédnutím do knihy manželství) a opravit tak, aby v základních registrech byly uvedeny správné údaje.

Základní registry se obsluhují prostřednictvím systému Czechpoint. Systém má jednoduché uživatelské prostředí a jeho obsluha je snadná. Obecní úřad ho využívá jako orgán veřejné moci. Každý úředník v něm má přiřazeny pouze ty agendy, které využívá ke své práci.

Přístup do tohoto registru je vázaný na uživatelské jméno, heslo a elektronický podpis, který je uložen na tokenu.⁷¹ Lze kontrolovat, kterou agendu zaměstnanec využívá. Každému uživateli datové schránky automaticky a ostatním na požádání přijde každoročně výpis, v něm je uvedeno, kdo nahlížel na jejich údaje (většinou to bývá obecní úřad – změna pobytu, vydání občanského průkazu, pasu, řidičského průkazu, zdravotní pojišťovna, Česká správa sociálního zabezpečení, soudy apod.). Využívání údajů tímto způsobem je maximálně chráněno, tak aby ho nešlo zneužít.⁷²

5.1 Registr obyvatel (ROB)

Registr obyvatel spravuje Ministerstvo vnitra od 1.7. 2012, kdy byl spuštěn. Obsahuje údaje o fyzických osobách, tzn. všech občanech České republiky, včetně cizinců, kteří mají

⁶⁹ Poznámka: tzv. elektronizace veřejné správy

⁷⁰ Co (ne)jsou ZR?, Správa základních registrů. Správa základních registrů [online]. Copyright ©2010 [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/co-jsou-to-zakladni-registry>

⁷¹ Poznámka: To je přenosný pevný disk opatřený heslem.

⁷² Provozní a organizační otázky – Czech POINT. [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 14.03.2018]. Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/casto-kladene-dotazy/provozni-a-organizacni-otazky/>

povolání k pobytu v zemi, byl jim udělen azyl nebo doplňková ochrana a další osoby, které musí být dle zákona v registru vedeny.

V tomto registru jsou evidovány referenční údaje. Takovými údaji jsou celé jméno osoby, místo pobytu nebo případně doručovací adresa, datum narození i úmrtí, kdy je zde zapsáno prohlášení za mrtvého, místo a stát, kde k takové události došlo. Dále je zde veden údaj o státním občanství, čísla elektronicky čitelných identifikačních dokladů a informace o vzniku datové schránky, pokud si ji občan zřídil. Stát u nich zaručuje aktualitu a správnost. Pokud potřebuje občan provést určitou změnu v údajích, stačí mu jedna návštěva úřadu a nemusí osobně docházet na další úřady.

Velkou výhodou registru je předávání informací mezi orgány veřejné správy automaticky. Data jsou v registru uložena a občan je nemusí opakovaně vyplňovat v jednotlivých formulářích, tím je mu zkrácena doba pobytu na úřadu. Výhodou je větší ochrana osobních údajů nebo zkrácená doba vyřizování žádostí, protože dochází ke snížení míry byrokracie. Registr obyvatel neslouží pouze občanům, ale též usnadňuje činnost úředníkům veřejné správy. Údaje jsou jednodušeji získávány a nemusí řešit sporné informace o občanech. Úředník má především přehled o referenčních údajích, které hned vidí v systému a nemůže dojít k dvojítošem.⁷³

Žádost o výdej údajů může podat osoba starší 15 let, která je svéprávná, pokud nejsou splněny tyto podmínky, tak je žadatelem zákonný zástupce případně opatrovník. O informace z registru může též požádat člen domácnosti, avšak je nutné doložit zastoupení schválením soudu či zmocněncem. V těchto případech je třeba prokázat totožnost žadatelů a na žádost jsou zaznamenány údaje i o osobách zastupujících. U osvojení je lhůta na žádost od 18 let osvojení a je povinen podat žádost přímo u Ministerstva vnitra. Referenční údaje může poskytnout krajský úřad, obecní úřad s rozšířenou působností i Ministerstvo vnitra. Je důležité rozlišit údaje, které jsou sděleny přímo osobě, která si žádá o informace o ní samé nebo osobě blízké⁷⁴, ta je informována o datu, místu a okrese úmrtí nebo o prohlášení za nezvěstného či mrtvého.

Žadatel má více možností k podání žádosti, buď osobně elektronickým formulářem, který bude opatřen elektronickým podpisem, pokud má zřízenou datovou schránku, má možnost podat žádost i takovou formou, nebo osobně na ohlašovně, to je obecní úřad

⁷³ Registr obyvatel, Správa základních registrů. Správa základních registrů [online]. Copyright ©2010 [cit. 08.03.2018]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-obyvatel>

⁷⁴ Poznámka: Osobou blízkou je otec, matka, prarodiče, sourozenec, dítě, vnuk, manžel, partner.

s rozšířenou působností, krajský úřad, Ministerstvo vnitra a kontaktní místo veřejné správy. Žádost lze podat v písemné podobě na určeném tiskopisu tzv. Žádost o poskytnutí údajů z informačního systému. Bezprostředně nutnými náležitostmi jsou jméno, příjmení, rodné příjmení, rodné číslo, adresa trvalého pobytu, číslo občanského průkazu nebo cestovního pasu, případně průkazu o povolení k pobytu pro cizince či povolení k pobytu azylanta.⁷⁵ Při podání žádosti osobně na kontaktním místě (např. matriční úřad) předloží žadatel pouze občanský průkaz nebo pas. Podle čísla dokladu se ověří v systému platnost průkazu totožnosti a do žádosti se automaticky doplní požadované údaje. Žádost se vytiskne a občan ji podepíše. Potom lze stiskem jediného tlačítka požádat o výpis. Výpisy jsou zpoplatněny správními poplatky dle zákona. Systém po vytištění výpisu nabídne příjmový pokladní doklad, kde je částka poplatku uvedena. Pokud má občan neplatný doklad totožnosti, žádost se automaticky zamítne.

Kromě výpisu z ROB vydává matriční úřad⁷⁶ výpisy z Rejstříků trestů fyzických i právnických osob. Probíhá to stejně, přijde občan, předloží platný občanský průkaz nebo pas a sdělí úředníkovi, jaký výpis chce. Ten se přihlásí svými přihlašovacími údaji do systému a zadá číslo dokladu. Doklad se ověří v systému a sám systém dopíše údaje do žádosti. Tu vytiskne, zkontroluje a žadatel ji podepíše. Pak si požádá jedním kliknutím o výpis. Výpis se vytiskne, přiloží se k němu ověřovací doložka, kde je číslo jednací, které doplní úředník nebo přímo program elektronické podatelny, kterou úřad využívá. Dále je zde uvedeno jméno úředníka (to doplní systém podle přihlašovacích údajů do Czechpointu). Ověřovací doložku úředník podepíše a opatří kulatým razítkem úřadu. Systém dále nabídne příjmový pokladní doklad, kde se automaticky doplní částka správního poplatku.

Získání dat z registru je zpoplatněno částkou 100,- Kč za jednu stranu, poplatek je možné uhradit hotově nebo kolkovou známkou přímo na úřadu, kde podáváme žádost nebo v případě elektronické žádost na účet Ministerstva vnitra.⁷⁷

⁷⁵ Výdej údajů z evidence obyvatel - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vydej-udaju-z-evidence-obyvatel-373263.aspx>

⁷⁶ Poznámka: Úkon mohou učinit kontaktní místa Czechpoint, tedy i například obecní úřad bez matriky nebo Česká pošta

⁷⁷ Výpis z Rejstříku trestů – Czech POINT. [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 26.03.2018]. Dostupné z: http://www.czechpoint.cz/public/accord_posts/vypis-z-rejstriku-trestu/

5.2 Informační systém evidence obyvatel (ISEO)

ISEO je systém, který spravuje Ministerstvo vnitra. Jeho prostřednictvím jsou zapisovány informace o občanech ČR do Registru obyvatel. Matrikář do systému zapíše jméno, příjmení, adresu místa pobytu, doručovací adresu, přesné určení místa narození a státní občanství osoby. V případě úmrtí jsou uvedeny informace s ním spjaté a právní moc rozhodnutí. V systému je oproti Registru obyvatel zaznamenáno více údajů o osobách. Jsou to například omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům, údaj o osvojení nebo rodné číslo. Mezi zapisovatele do agendového systému patří zaměstnanci krajských úřadů, obecních úřadů s rozšířenou působností, matričních úřadů, ohlašoven a soudů.⁷⁸

Zápis o přidělení rodného čísla při narození

V případě narození nového občana nebo cizince na našem území nebo narození našeho občana mimo území republiky, musí matriční úřad po doručení informace o zápisu o narození provést zápis o přidělení rodného čísla. V systému uvede datum narození, pohlaví, všechna jména, příjmení a místo narození popřípadě stát. Aplikace je schopná ověřit, zda již někdo osobu nezapsal, nebo aby nedošlo k dvojímu přidělení rodného čísla. Rodné číslo je přiděleno dítěti ihned po zadání hlášení o narození dítěte, ale zápis do matriční knihy může být proveden nejpozději do 30 dnů. V případě, že není dostupná informace o datu narození, není možné rodné číslo vytvořit, a proto musí být požádán soud o určení data narození. Pokud se dítě narodí mrtvé, číslo se mu nepřiděluje. Může dojít k situaci, kdy u občana dochází ke změně rodného čísla osvojením či změnou pohlaví, potom matriční úřad podá žádost u Ministerstva vnitra.

Zápis údajů o narození

Matriční úřad zapíše údaj o narození, pokud se narodí nový státní občan na území naší republiky nebo provede zápis zvláštní matrika, když jde o narození českého občana v jiném státě. Matrikář si v systému najde záznamy o rodičích dítěte a poté zapíše údaje o dítěti: datum, místo narození, celé jméno, pohlaví, rodné číslo, státní občanství, místo trvalého pobytu na základě dohody rodičů a již vyhledané údaje o rodičích. Systém si poté automaticky doplní například rodné příjmení nebo stav. Může dojít k situaci, kdy se matrikáři nepodaří dohledat údaje o rodičích, v takovém případě je musí doplnit.

⁷⁸ Agendové systémy, Správa základních registrů. Správa základních registrů [online]. Copyright ©2010 [cit. 26.03.2018]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-obyvatel/agendove-systemy>

Zápis údajů o změně pohlaví

Zápis provede matričních úřad, v jehož knize narození je občan zapsán. Učiní tak na podkladu zprávy zdravotního zařízení o dokončení léčby změny pohlaví. Matrikář je povinen též požádat Ministerstvo vnitra o přidělení nového rodného čísla a provést dodatečný záznam do matriční knihy, jak písemně, tak elektronicky. Poté aktualizuje změněné údaje, těmi jsou: rodné číslo, pohlaví, jméno, příjmení, pokud došlo i k jejich změně, může vyplnit datum změny pohlaví, je-li mu informace sdělena.

Zápis údajů o změně jména nebo jmen

Zápis se provádí na základě rozhodnutí příslušného matričního úřadu, kde má žadatel trvalý pobyt. Rozhodnutí se poté postoupí matričnímu úřadu podle místa narození osoby. V knize musí matrikář provést dodatečný záznam, a to v obou vedených způsobech. Zaměstnanec úřadu změni užívané jméno na nové a uvede datum účinnosti. Pokud si osoba změni i příjmení, může matrikář provést změny najednou.

Zápis údajů o změně příjmení

Matriční úřad provede změnu podle zapsaných údajů v knize narození, tím že změni rodné příjmení a v knize manželství změni příjmení až po uzavření manželství. Také musí provést dodatečný záznam do příslušných knih. Matrikář zaznamená potřebné údaje, vyhledá si osobu podle kritérií a uvede v systému nové příjmení a datum, od kterého ke změně došlo.

Zápis údajů o změně jména/jmen i příjmení

Matriční úřad provede úkon podle údajů v knize narození u případů změny jmen a rodného příjmení nebo knize manželství až po uzavření manželství. Též provede dodatečný záznam. Matrikář zaznamená potřebné údaje, vyhledá si osobu podle kritérií a uvede v systému nové jméno/jména, příjmení a datum, odkdy nabývá účinnosti.

Zápis údajů o otci na základě určení otcovství

Matrikář uvede změnu v matriční knize narození, kde je občan ČR nebo cizinec zapsán. Změnu učiní na základě prohlášení rodičů o určení otcovství nebo pravomocného rozhodnutí soudu. Dále musí zadat rodné číslo, celé jméno, datum a místo narození otce. Poté může zapsat údaje dítěti a celé jméno, rodné příjmení a datum, kdy došlo ke změně. Pokud se dítě narodí do nesezdaného páru, matka je cizinkou nebo bezdomovkyní a otec má státní občanství, získává

dítě české státní občanství dnem, kdy bylo podepsáno souhlasné prohlášení o určení otcovství nebo tak stanovil pravomocným rozsudkem soud.

Zápis údajů o popření otcovství

K zápisu je příslušný úřad, kde je zapsán otec v knize narození. Matrikář v evidenci vyhledá dítě, kterého se změna týká. Poté naváže zadáním údajů o otci, který skutečnost popírá, a pokud došlo ke změně příjmení, provede změnu a napíše do systému datum, od kterého je platné rozhodnutí o popření otcovství. Lze dojít k situaci, kdy dítě díky otci získalo české státní občanství, avšak to mu nadále zůstává, pouze jsou odstraněny informace o otci.

Zápis údajů o osvojení

I zde je příslušný úřad podle knihy narození.⁷⁹ Matrikář ale musí vyhledat informace nejen o dítěti, ale i o matce a otci. V zápisu úředník uvede, jestli je osvojení zrušitelné nebo nezrušitelné, datum nabytí právní moci skutečnosti a nové údaje dítěte, především jméno, příjmení a rodné číslo. V případě nenalezení dat o dítěti, protože je např. cizincem, musí matrikář uvést údaje o biologických rodičích i osvojitelích, tím nabývá i českého občanství. Jako v případě popření otcovství i zde dítě neztrácí změnou české občanství.

Zápis údajů o uzavření manželství

U uzavřeného manželství na území republiky provede zápis matriční úřad, ale v cizině zvláštní matrika. Matrikář vyhledá oba novomanžele a zapíše je ručně i elektronicky do knihy manželství. Změna obsahuje datum uzavření manželství, místo, okres, stát, dohodnuté příjmení a další potřebné údaje, pokud jsou cizinci a v evidenci nejsou zapsáni.

Zápis údajů o změně o vzniku registrovaného partnerství

Takový zápis může učinit jen příslušných 14 matričních úřadů nebo zvláštní matrika, když jsou partneři cizinci. Po vzniku registrovaného partnerství musí úředník uvést datum vzniku události, místo, okres, stát a příjmení partnerky, je-li požadováno používat ho v mužském tvaru.

⁷⁹ § 797 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník

Zápis údajů o úmrtí

Skutečnost zaznamenaná matriční úřad nebo zvláštní matrika. Matrikář při zadání události uvede datum úmrtí, lze ho vepsat i jako interval, protože nemusí být znám přesný datum a místo včetně státu.⁸⁰

5.3 Změny v zapisování do systémů

K 1.7.2010 nabyl účinnost zákon o základních registrech, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech. Touto novelou došlo v činnosti matričních úřadů k velkým změnám. Po vzniku matriční události skutečnost matrikář zapsal do příslušné matriční knihy a vystavil matriční doklad vyplněním tiskopisu na psacím stroji. Bylo to pracné, úředník musel správně vpisovat údaje do předtištěných kolonek. Potom matriční doklad několikrát zkopíroval a spolu s různými hlášeními rozeslal příslušným úřadům, tj. musel plnit tzv. ohlašovací povinnost. Doklady se posílaly poštou. Ohlašovací povinností při úmrtí např. bylo zaslání hlášení o úmrtí nebo kopie úmrtního listu ohlašovně podle místa trvalého pobytu zemřelého České správě sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovně, pokud se jednalo o muže tak vojenské správě, okresnímu soudu popř. notáři apod.

Od roku 2006 se matriky kromě písemné podoby vedou ve stejném rozsahu i v elektronické podobě. Hodně to zjednodušilo tisk matričních dokladů, již se nemusí vyplňovat pracně a většinou opakovaně na psacím stroji, ale tisknou se na tiskárně přímo z počítače. Editace probíhá na obrazovce počítače. Rovněž splnění ohlašovací povinnosti se zjednodušilo. Již se nemusí nic kopírovat, složitě vypisovat různá hlášení. Svými přihlašovacími údaji se matrikář přihlásí prostřednictvím Czechpointu do systému základních registrů. V ISEO pak zadá buď, rodné číslo, nebo jméno, příjmení a datum narození a systém mu nabídne referenční údaje občana, jehož se matriční událost týká. Matrikář zadá požadované údaje a systém sám změní údaje o občanovi v základních registrech. Odpadla tak písemná korespondence mezi úřady. Matriční úřad zasílá prostřednictvím datové schránky pouze údaje, které nelze přes základní registry sdělit např. oznamuje okresnímu soudu vystavovatele pohřbu zemřelé osoby z důvodu dědického řízení. Prostřednictvím datové schránky dále posílá hlášení o narození, manželství a úmrtí Českému statistickému úřadu.

⁸⁰ Ministerstvo vnitra České republiky, Zapisovatelé do informačního systému evidence obyvatel, Sjednocující postupy pro zaměstnance krajských úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, matričních úřadů, ohlášen a soudů. [cit. 10. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/file/63>

Základní registry rovněž usnadňují práci matrikáři při zápisu matriční události. Nemusí složitě pátrat po údajích v listinných podobách, ale údaj na základě rodného čísla popř. jména, příjmení a data narození snadno ověří v základních registrech. Zavedení základních registrů zjednodušilo a zefektivnilo práci matrikářů a matričním úřadům šetří i finanční prostředky (na kancelářské potřeby a poštovné).

6. Evidence tiskopisů

Po účinnosti nového zákona o matrikách byly vydány i nové tiskopisy matričních dokladů. Pro matriky je důležité, aby byly jednotné. Tiskopisy byly nově opatřeny ochrannými prvky, díky kterým se zvýšily náklady na jejich vydání.

6.1 Matriční tiskopisy

Jsou vedeny ve Vyhlášce č. 192/2014 Sb. jako přísně zúčtovatelné tiskopisy se zajišťovacími prvky proti padělání a změnám. Matrikáři se při svém postupu činnosti musí řídit od 1.1.2005 směrnicí vydanou Ministerstvem vnitra.⁸¹ Tiskopisy jsou rozděleny podle matričních knih a matrikář zapisuje skutečnosti pod svými přihlašovacími údaji.⁸²

Tiskopisy mají přesně dané parametry, jak mají vypadat formálně, ale i druh papíru a jejich tisk. Musejí být vytištěny na bezdřevném papíru, který je tvořen 100% buničinou, bez optického zjasňovače a s plnou chemickou ochranou na formát A4. Každý tiskopis má písmeno nebo písmena, která označují sérii. Dále je zde šestimístné číslo, každá série je od 000001 do 999999. Série na sebe navazují v abecedním pořadí a jsou opatřeny číslicemi. Papír je chemicky ošetřen a obsahuje i vodoznak lva ve šítu a lipové listy. Matriční úřad má povinnost sledovat nakládání s tiskopisy a poškozené nebo znehodnocené zlikviduje podle stanovených postupů. Tiskopisy vydané pro knihy úmrtí mohou být podle předpisů, které byly účinné do 1.1.2015 používány maximálně do konce roku 2025.

Matriční úřad potřebné tiskopisy objednává u Tiskárny Ministerstva vnitra. Po obdržení zásilky dostane dodací list, na němž jsou vyznačeny tyto údaje: druh tiskopisu, označení série a šestimístné číslo. Úřad musí list archivovat 10 let. Tajemník matričního úřadu nebo starosta rozdělí tiskopisy mezi matrikáře, kteří převzetí podepíší.

Aby byl v evidenci pořádek a vše bylo snadno dohledatelné, je důležitá především pečlivost matrikáře, protože pro každý druh dokladu jsou samostatně řazeny tiskopisy. U evidence musí být uveden druh matričního dokladu, série, šestimístná číslice dokladu, svazek knihy, ročník, strana případně list v knize a pořadové číslo zápisu, dále číslo jednací a označení

⁸¹ Směrnice Ministerstva vnitra ze dne 19. prosince 2014 č. j.: MV – 151468/VS-2014, k jednotnému vedení evidence tiskopisů na úseku matrik a státního občanství

⁸² Matrika - evidence tiskopisů, Software pro veřejnou správu, ALIS spol. s r.o., Česká Lípa. [online]. Dostupné z: <http://www.alis.cz/cs/podpora/aktuality/matrika-evidence-tiskopisu>

žadatele úplným jménem, aby bylo známo, komu byl doklad vydán (v případech vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo ke vstupu do registrované partnerství).

Matrikář zapíše datum vystavení tiskopisu a uvede, zda se jedná o prvopis nebo druhopis. Dalším označením může být znehodnocení nebo poškození dokladu. Všechny údaje musí být vedeny v písemné podobě a alespoň jednou za rok zálohovány elektronicky nebo rovnou v počítači. Praxe je taková, že jsou vedeny v tzv. elektronické podatelně, která je propojena přímo v počítači s programem, prostřednictvím kterého se zpracovává matrika. Důležité je matrikáři na úřadě zajistit místo, kde budou tiskopisy archivovány, aby je někdo neodcizil anebo do nich někdo neoprávněný nenahlížel.

Likvidace tiskopisů probíhá za tříčlenné komise, předsedou je matrikář, který dokument obdržel. Další členové jsou jmenováni tajemníkem úřadu nebo starostou. O zničení musí být sepsán protokol, kde je název matričního úřadu, označení druhu matričního tiskopisu, písmena a číslice, podle kterých byl zaevidován, datum vystavení a místo a datum zlikvidování. Zničení musí být patřičně zdůvodněno, všichni členové komise protokol nakonec podepíší a stvrdí razítkem úřadu.

V případě změny nebo ukončení pracovního poměru, předá všechny náležitosti týkající se evidence matrikář tajemníkovi nebo starostovi.⁸³

⁸³ 192/2014 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 30, Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © [cit. 10.03.2018]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-192/zneni-20150101?porov=0>

7. Praktická část

Abych získala pro svou bakalářskou práci i informace z praxe, a tím jiný pohled na problematiku, sestavila jsem seznam otázek pro paní matrikářku, která působí ve městě Kaplice a pro starosty malých obcí v okolí mého bydliště. Oslovila jsem prostřednictvím emailové adresy 7 starostů a položila jim otázky, které se týkaly matričních úřadů v jejich správním obvodu. Paní matrikářka Pavlína Hanzalíková mi zcela ochotně zodpověděla na všechny mé otázky. U starostů se mi bohužel více odpovědí získat nepodařilo, obdržela jsem pouze 3. Dva z nich ve své obci matriční agendu nevedou, protože ji zprostředkovává město Kaplice. Otázky mi zodpověděl pouze starosta Horního Dvořiště Zdeněk Kemény.

Rozhovor č.1: pan starosta Zdeněk Kemény

1/ Jaká je historická tradice matriky ve Vaší obci?

V Horním Dvořišti bylo sídlo římsko-katolické farnosti. Do roku 1950 vedl matriční knihy zdejší farář. Nejstarší matriční knihy, které matriční úřad předával do oblastního archivu v Třeboni, byly z konce 18. století. V těchto matrikách byli zapsáni občané římsko-katolického vyznání. V obci byli před rokem 1938 také občané židovské národnosti. Matriční události týkající se těchto občanů, byly zapsány v matrikách židovské obce (nejbližší v Kaplici). Od 1.1.1950 vedl matriku Místní národní výbor, později obecní úřad.

2/ Jak vysoký je příspěvek na matriční činnost od státu ve Vaší obci? Stačí finance na pokrytí nákladů? Jak vysoké náklady máte například na svatební obřad? Je potřeba finanční příspěvek navýšit? Pokud ano, na co konkrétně byste příspěvek využili? (stačí kvalifikovaný odhad)

Obecní úřad dostává příspěvek na státní správu ve výši cca 140 000 Kč ročně. V tomto příspěvku je i příspěvek na matriční úřad. Příspěvek je dostatečný. Náklady na svatební obřad činí především mzdy oddávajícího a matrikářky cca 2 000 Kč.

3/ Podstupuje Váš matrikář pravidelné vzdělávání? Případně jaké a jak vysoké jsou náklady?

Obecní úřad má dvě matrikářky, z nichž jedna je zastupující. Obě matrikářky mají zkoušku dle právních předpisů. Během roku se zúčastňují školení pořádaných různými agenturami dle potřeby. Cena jednoho školení je cca 2 000 Kč.

4/ Stojíte o zachování matriční agendy ve Vaší obci? Proč?

Matričních událostí (zápisů do matričních knih) je málo (max. 5 ročně), obec musí mít 2 proškolené matrikářky, speciální místo na uchovávání matričních knih. Dále matrika provádí Souhlasné prohlášení k určení otcovství cca 2 x ročně. Ostatní matriční případy jsou spíše výjimečné. Zrušením matriky a jejím převedením na obec s rozšířenou působností by se pro občany moc nezměnilo. V obci s rozšířenou působností v Kaplici již vyřizují osobní doklady, přepisy vozidel, je tam stavební úřad a úřad práce. Obecní úřad by ale chtěl dále provádět vidimaci a legalizaci a vydávat výpisy z rejstříků např. Výpis z rejstříku trestů přes Chzechpoint. Do konce roku 2017 měl starosta obce, kde byl matriční úřad příplatek k funkční odměně ve výši 2 000 Kč. Od 1.1.2018 byl tento příspěvek zrušen. Starostovi zvýšili funkční odměnu tak, že mu sto korun ubrali.

5/ Jste pro rušení matrik v malých obcích a přenesení kompetence na obce s rozšířenou působností? Proč?

Ano. Pokud by tato agenda byla zajišťována pro obec bezplatně.

6/ Bylo by zrušení matričního úřadu ve Vaší obci stěžejní změnou nebo máte pocit, že by se Vás změny příliš nedotkly?

Obecního úřadu by se změna dotkla, nebyla by to změna zásadní.

7/ Museli jste nebo uvažujete o tom, že pro zachování matričního úřadu ve Vaší obci budete muset učinit nějaké změny? Např. personální, stavební

Pokud bude matriční úřad v obci zachován, budeme muset opravit obřadní místnost (v obřadní místnosti se koná cca 1-3 obřady ročně, kromě svateb ještě vítání občánků).

8/ Proč jsou podle Vás stále v kompetenci malých obcí matriční úřady?

Je to dané spíše historicky. Obecní úřady chtěly pro své občany zajistit tuto službu co nejlíže (Horní Dvořiště má poměrně špatnou dopravní obslužnost). Obecní úřad by dál zabezpečoval vidimaci, legalizaci a výpisy z Czechpoint.

9/ Registrujete nárůst nebo naopak pokles matričních událostí? A proč podle Vašeho názoru k situaci dochází? Např. uzavírání manželství

Ve srovnání s dobou před deseti lety je to rozhodně pokles matričních událostí. Zápis v knize narození jednou za 20 let, v knize manželství pokles z pěti zápisů na dva, v knize úmrtí v průměru dva až tři zápisy ročně. Mladí lidé nemají zájem uzavírat tolik manželství, a pokud

ano vyhledávají lukrativní lokalitu – hrad Rožmberk nad Vltavou, zámek Český Krumlov nebo Hluboká nad Vltavou.

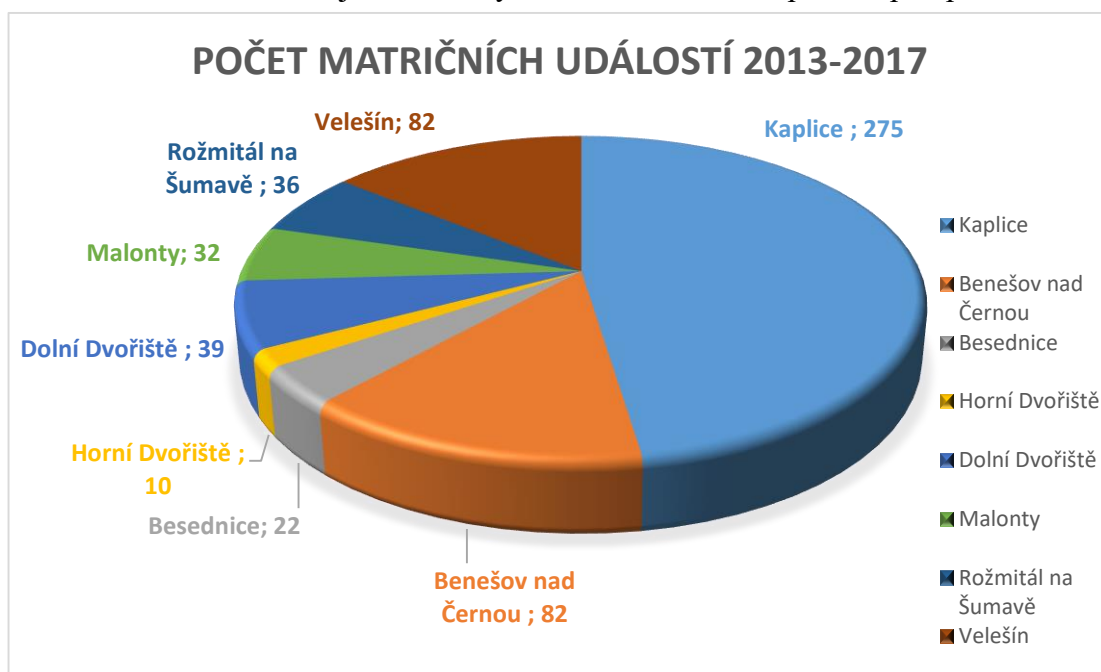
Více lidí umírá v nemocnicích, domovech důchodců nebo hospicích. Tyto zařízení v obci nejsou. Vzhledem ke klesajícímu počtu obyvatel v obci lze předpokládat, že počet matričních událostí bude dále klesat.

Rozhovor č.2: paní matrikářka Pavlína Hanzalíková

1/ Počet matričních událostí za období 2013-2017 ve městě Kaplice a jejím okolí:

- Kaplice - 275 (Omlenice, Střítež, Soběnov)
- Benešov nad Černou - 82 (Pohorská Ves)
- Besednice - 22
- Horní Dvořiště -10
- Dolní Dvořiště - 39
- Malonty - 32
- Rožmitál na Šumavě - 36 (Bujanov)
- Velešín - 82 (Netřebice, Zvíkov)

* v závorkách jsou uvedeny obce, které matričně přísluší pod příslušnou obec

Obrázek 3, Počet matričních událostí 2013-2017, zdroj: autor

2/ Kdyby došlo ke zrušení matričních úřadů v malých obcích, jaký by to mělo dopad na Váš úřad? Např. uložení matričních knih, personální změny

Pokud by došlo ke zrušení matričních úřadů u malých obcí, určitě by muselo dojít k personálním změnám u našeho úřadu, protože obsáhlost celého správního území, např. v konání svatebních obřadů by 2 matrikářky, které působí na MěÚ Kaplice, nezvládly. Určitě by se konalo mnoho svatebních obřadů v nematričních obcích, kdy by oddával starosta či místostarosta příslušné obce, ale matrikářka by musela být vždy z matričního úřadu.

Dále by byl problém v archivaci všech matričních knih zaniklých matričních úřadů z kapacitních důvodů, veškeré matriční knihy musí být zabezpečeny a pečlivě uloženy v plechových skříních a musí být zajištěna ochrana osobních údajů před nepovolanými osobami.

3/ Vykonáváte v současné době matriční činnost pro jiné obce než Kaplici?

Městský úřad Kaplice vede matriční knihy pro obce Omlenice, Soběnov a Střítež.

4/ Provádíte kontrolu podřízených matrik? Jakým způsobem probíhá?

Podle zákona 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, § 4, odst. 1 provádí MěÚ Kaplice jako úřad s rozšířenou působností kontrolu vedení matričních knih a sbírek listin u všech matričních úřadů ve svém územním obvodu nejméně jednou ročně.

Kontrola probíhá po oznámení kontroly příslušnému matričnímu úřadu osobní návštěvou příslušného pracovníka. Jsou předloženy všechny materiály, kterých se týká matriční kontrola (např. sbírky listin, kopie vydaných duplikátů matričních dokladů, kopie vydaných osvědčení k uzavření církevního sňatku, zápisy do Zvláštní matriky Brno, ověřovací knihy apod.). O provedené kontrole je kontrolovanému matričnímu úřadu zaslán protokol o kontrole.

5/ Mají dle Vašeho názoru matrikáři dostatečné vědomosti pro provádění komplexní matriční agendy? Objevují se nějaké konkrétní chyby opakovaně?

Matrikářky matričních úřadů ve správním obvodu MěÚ Kaplice mají určitě dostatečné vědomosti k provádění agendy matriky, této práci je věnována náležitá pozornost a matriční agenda je vedena v souladu s platnými právními předpisy.

Matrikářky těchto úřadů nemají v náplni práce pouze matriční agendu, ale mnoho dalších agend, proto se občas stane, že se objeví v zápisech do matričních knih chyba, např. zápisu místa narození, pokud se jmenovaný narodil v Praze. Do zápisu místa narození se

zapíše např. Praha 2 a okres se nepíše. Stává se, že paní matrikářky na tuto instrukci zapomenou a okres napíší. Zápis je samozřejmě opraven dodatečným záznamem do matriční knihy, dále v zápisu matriční událostí výpočetní technikou, v protokolu o uzavření manželství a v oddacím listu.

6/ Je nutné tvořit nějaké metodické pokyny pro podřízené matriky, aby se případná chybovost snižovala?

Průběžně je matričním úřadům ve správním obvodu poskytována metodická pomoc, která probíhá formou zasílání informačních listů vydaných Krajským úřadem – Jihočeského kraje v Českých Budějovicích, zasíláním nových instrukcí a dále telefonickou spoluprací k jednotlivým matričním událostem.

Závěrečné shrnutí poznatků z praktické části a hodnocení autorky

Podle zodpovězených otázek a nastudovaných materiálů soudím, že by v budoucnu bylo lepší matriční úřady malých obcí zrušit a kompetenci přenést na úřady s rozšířenou působností. Již dnes takové opatření v malé míře funguje. Kupříkladu město Kaplice již vykonává matriční činnost za 3 přilehlé obce. Ovšem je to velký zásah do správy. Bylo by nutné činit kroky pomalu a se vši opatrností. První překážkou již je ukládání matričních knih v tak velkém množství.

Malé obce nemají k zápisu příliš mnoho událostí, ale vykonávají i další činnosti, o které by museli obyvatelé žádat v jiném místě, než je jejich bydliště, což souvisí s nutnou dopravní obslužností, s kterou mají menší obce v současnosti problém.

Myslím si, že zrušení příplatku starostům za matriku, je krok k důvodnému nezájmu matriční úřad provozovat. Například v Horním Dvořišti musejí investovat do obřadní místnosti, protože má již nereprezentativní vzhled, a s tím jsou spojené další náklady.

Dle mého názoru jsou na matrikáře, v poměru počtu matričních skutečností v malých obcích, kladeny vysoké nároky, protože činnost ohledně matrik nepatří u zaměstnance mezi hlavní, a vykonávají ji zřídka, přesto se neobjevuje vysoká chybovost matrikářů. Na tom mají dle mého názoru značnou zásluhu matrikáři obcí s rozšířenou působností, proto si myslím, že by bylo lepší, kdyby činnost matrikář trojkové obce vykonával rovnou a nezatěžoval se následnou kontrolou.

Z odpovědí plyne, že systém je dnes dobře zabezpečen a tázané osoby neshledaly žádné závažné problémy.

Závěr

Ve své práci jsem shrnula všechny podstatné informace, které se týkají přímo matričních úřadů a fakta s nimi spjatá. Dle mého názoru práce tvoří komplexní náhled na matriční činnost, kdy úředník či laik informacím bez problému porozumí a bude pro ně přínosem. Práce pojímá téma celkově, a proto může pomoci i osobám, které se připravují na zkoušku matrikáře nebo čtenáři, který se potřebuje rychle v oblasti zorientovat.

Matrika prošla dlouhým vývojem, a i nadále je systém pořád drobnými změnami zdokonalován. Od roku 2001 se právní úprava výrazně neměnila. Matrikáři se řídí především zákonem o matrikách, jménu a příjmení a jeho prováděcí vyhláškou, případné menší změny například v tiskopisech jsou jim sdělovány emailem, o kterých informuje Ministerstvo vnitra. Matrikáři tudíž nemusí změny sledovat sami, ale je jim předkládána metodika i konkrétní změny, přesto se občas objeví u matrikářů malé nesrovnalosti. Vykonávat matriční činnost není jednoduché, je nutné znát mnoho právních předpisů, být velmi pečlivý a nechybovat. V dalším vývoji je žádoucí, aby byl snižován počet matričních úřadů, protože pro malé obce je činnost přítěží v případě nízkého počtu matričních událostí v poměru ke kladeným nárokům.

V práci se může zdát, že některé části jako kapitola matriční knihy nebo zapisování do ISEO jsou spíše popisné, takto jsou informace uváděny z důvodu změn vedení a zapisování údajů, protože úprava zapisování byla v některých náležitostech jako kniha úmrtí nebo sbírka listin změněna, a také k demonstraci odlišností zadávaných údajů. V co nejvíce kapitolách jsem se snažila zařadit i informace o dřívější úpravě.

Přelomovou změnou bylo pro matriky její vedení v dvojí podobě, a to písemné i elektronické. Informace jsou díky tomu snadněji ověřitelné a dohledatelné. Dalším přínosem je úbytek byrokratičnosti. Nelze opomenout fakt, že matriky mají historický význam a dlouhou tradici, proto se staré dokumenty patřičně skladují v archivech, ale i na současné dokumenty jsou kladeny vysoké bezpečnostní nároky. Vše musí být uloženo, tak aby nedošlo ke zničení a zejména ke zneužití údajů v nich obsažených, tím pádem je jim přisouzena zvláštní ochrana.

Ohledně této problematiky se nevyskytuje příliš literatury, proto jsem byla nucena čerpat i z internetu, a to především ze stránek Ministerstva vnitra. Zdrojem mi byly i metodické pokyny a především zákony.

Problematika týkající se matrik je velmi široká, proto by se dalo v práci více rozpracovat téma sňatků, jmen nebo její historii, ale mým cílem bylo zabývat se co nejvíce tématy, které budou stručně a výstižně popsány, což si myslím, že takový cíl byl splněn.

V praktické části jsem věnovala pozornost matriční praxi. Emailem jsem rozeslala otázky starostům a paní matrikářce z úřadu s rozšířenou působností. Bohužel se mi nepodařilo získat více názorů na problematiku, ale jiný způsob dotazování nebyl z důvodů povinností starostů možný, protože jsem chtěla získat i jejich názory, a to by například dotazníkovým průzkumem nebylo možné zjistit. Z informací plyne, že je systém stabilní a obce s ním umí dobře pracovat. Ovšem do budoucna bude problematika řešena, protože vzhledem k působení úřadů v malých obcích a úbytku jejich obyvatel, bude nutné přistoupit ke zrušení agendy a převedení kompetence na obce s rozšířenou působností, protože jsou schopny agendu vykonávat již teď.

Resumé

Tato bakalářská práce popisuje matriční úřady v České republice. Je rozdělena do dvou částí. Teoretická část se zaměřuje na vymezení důležitých pojmů, které jsou nutné k poznání problematiky. Je zde popsán vývoj matrik od historie až po současnost. Práce popisuje činnost matričních úřadů, kam se řadí zejména vedení matričních knih a vydávání matričních dokladů či vyřizování různých žádostí. V dalších částech jsem věnovala pozornost matrikářům a požadavkům, které jsou na ně kladeny. Též jsem rozpracovala souvislost se správním právem, kam se řadí vydávání rozhodnutí úřadu. Dále bylo důležité neopomenout evidenci tiskopisů a registry veřejné správy, jež jsem začlenila do souvislosti s matričními úřady. Praktická část obsahuje dva rozhovory s osobami, které se s matrikou setkávají v praxi a otázky byly kladeny především na počty matričních skutečností či personální zajištění.

Téma matrik je velmi obsáhlé, přesto k němu není vydáno příliš mnoho literatury. Systém matričních úřadů funguje stabilně a na drobné změny jsou matrikáři upozorňováni. V současnosti existuje příliš vysoký počet matričních úřadů, přesto že v malých obcích není zapisováno tolik skutečností a na matrikáře jsou kladeny značné nároky.

Summary

This bachelor thesis describes the register offices in the Czech Republic and is divided into two parts. Theoretical part defines the important terms which are necessary to understand to be able to familiarize with this topic. This part also includes the historical development of the register offices and describes their operation. It includes mainly maintaining of the register books, issuing of registry documents and dealing with different requests. Following chapter is devoted to registrars and the requirements they have to fulfill to be allowed to carry out this job. It is also important to mention the connection with the administrative law. This connection is represented by the issuing of the administrative decisions. The theoretical part also describes the registers of public administration and the way how records are kept. The practical part covers two interviews with registrars. Questions refer mainly to the number of records they have to process and the staffing.

This topic is very extensive but there is not much literature which deals with register offices. Anyway the system works properly and if there occur any changes the registrars are notified individually. Nowadays the number of register offices is too high even though the demands on registrars are very strict and there are not many records that need to be registered in small villages.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

1. BRŮHA, Dominik, Petr BUKOVJAN, Helena ČORNEJOVÁ, et al. *Abeceda personalisty*, Olomouc: ANAG, 2016. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7554-003-4.
2. DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praha: Linde Praha, 2013. Praktická právnická příručka. ISBN 978-80-7201-930-4.
3. HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách: s komentářem*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-525-8.
4. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář: informace o jménech afrických a asijských*. Vyd. 5., přeprac. a dopl. Praha: Academia, 2010. ISBN 978-80-200-1888-5.
5. MOTEJL, Otakar a Miloš VALÁŠEK. *Matriční úřady*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2008. Stanoviska: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 3.
6. STARÝ, Marek. *Vývoj veřejné správy v českých zemích do roku 1848*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. ISBN 978-80-86754-79-6. s. 77,78

Elektronické zdroje

1. Agendové systémy, Správa základních registrů. Správa základních registrů [online]. Copyright ©2010 [cit. 26.03.2018]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-obyvatel/agendove-systemy>
2. Co (ne)jsou ZR?, Správa základních registrů. Správa základních registrů [online]. Copyright ©2010 [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/co-jsou-to-zakladni-registry>
3. Co je matriční úřad - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 28.02.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/matriky-co-je-matricni-urad.aspx>
4. Digitalizace. ČGHSP – Česká genealogická a heraldická společnost v Praze [online]. Copyright ©2018 [cit. 18.03.2018]. Dostupné z: <http://www.genealogie.cz/aktivity/digitalizace/>
5. Důvodová zpráva k zákonu o matrikách, jménu a příjmení | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 14.03.2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/duvodova->

[zprava-k-zakonu-o-matrikach-jmenu-a-prijmeni-a-o-zmene-nekterych-souvisejicich-zakonu-85.html?mail](http://www.genea.cz/informace/rady-do-zacatku/matriky-v-prubehu-staleti)

6. Genea - genealogie, stránky o genealogii [online]. Dostupné z: <http://www.genea.cz/informace/rady-do-zacatku/matriky-v-prubehu-staleti>
7. Institutu | Institut pro veřejnou správu Praha. Institut pro veřejnou správu Praha [online]. Dostupné z: <https://www.institutpraha.cz/o-nas/o-institutu/>
8. Institutu | Institut pro veřejnou správu Praha. Institut pro veřejnou správu Praha [online]. [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <https://www.institutpraha.cz/o-nas/o-institutu/>
9. Matriční úřady - statnisprava.cz. statnisprava.cz [online]. Copyright © Copyright 2000 [cit. 28.02.2018]. Dostupné z: <https://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/d0054>
10. Matrika - evidence tiskopisů - ALIS spol. s r.o., Česká Lípa. [online]. Dostupné z: <http://www.alis.cz/cs/podpora/aktuality/matrika-evidence-tiskopisu>
11. Matrika - Slovník současné češtiny | Lingea s.r.o. . Nechybujte | Portál o českém jazyce | Lingea s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/matrika?>
12. Matriky. Genea - genealogie, stránky o genealogii [online]. Copyright © 2012 OS Genea [cit. 18.03.2018]. Dostupné z: <http://www.genea.cz/informace/badani-v-archivu/matriky/>
13. Ministerstvo vnitra odmítá opravovat chyby v evidenci obyvatel - statnisprava.cz. statnisprava.cz [online]. Copyright © Copyright 2000 [cit. 08.03.2018]. Dostupné z: https://www.statnisprava.cz/rstsp/clanky.nsf/i/ministerstvo_vnitra_odmita_opravovat_chyby_v_evidenci_obyvatel_17082508_79009689
14. Narození, uzavření manželství, vznik registrovaného partnerství nebo úmrtí státních občanů ČR v cizině - zvláštní matrika v Brně - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/narozeni-uzavreni-manzelstvi-vznik-registrovaneho-partnerstvi-nebo-umrti-statnich-obcanu-cr-v-cizine-zvlastni-matrika-v-brne.aspx>
15. Praha, 27. – 28.5.2014, Provozní a organizační otázky – Czech POINT. 302 Found [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 14.03.2018]. Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/casto-kladene-dotazy/provozni-a-organizacni-otazky/>
16. Provozní a organizační otázky – Czech POINT. 302 Found [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 14.03.2018]. Dostupné

- z: <http://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/casto-kladene-dotazy/provozni-a-organizacni-otazky/>
17. Průvodce světem povolání. *Matrikář* [online]. [Cit. 20.2.2018]. Dostupné z: <http://www.occupationsguide.cz/cz/povol/povolani.aspx?Par=1125.htm>
 18. Registr obyvatel, Správa základních registrů. Správa základních registrů [online]. Copyright ©2010 [cit. 08.03.2018]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-obyvatel>
 19. RISY.cz - Veřejná správa. Object moved [online]. Copyright © 2012 [cit. 16.03.2018]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/ustecky-kraj/verejna-sprava/>
 20. Uzavření manželství - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 15.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcanna-urade-manzelstvi-uzavreni-manzelstvi.aspx>
 21. Uzavření registrovaného partnerství - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 28.02.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>
 22. Vydávání matričních dokladů - rodný, oddací a úmrtní list, doklad o partnerství - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vydavani-matricnich-dokladu-rodny-oddaci-a-umrtni-list-doklad-o-partnerstvi.aspx>
 23. Výdej údajů z evidence obyvatel - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vydej-udaju-z-evidence-obyvatel-373263.aspx>
 24. Výpis z Rejstříku trestů – Czech POINT. [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 26.03.2018]. Dostupné z: http://www.czechpoint.cz/public/accord_posts/vypis-z-rejstriku-trestu/
 25. Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 13.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vysvedceni-o-pravni-zpusobilosti-k-uzavreni-manzelstvi.aspx>

26. Vzdělávání vedoucích úředníků | Institut pro veřejnou správu Praha. Institut pro veřejnou správu Praha [online]. Dostupné z: <https://www.institutpraha.cz/kurzy/vzdelavani-vedoucich-uredniku/>
27. Změna jména a příjmení - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 15.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/jmena-a-prijmeni-zmena-jmena-a-prijmeni.aspx>
28. Zvláštní úprava udělení státního občanství České republiky podle § 28 zákona o státním občanství České republiky - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 14.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zvlastni-uprava-udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky-podle-28-zakona-o-statnim-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>

Právní předpisy

1. Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.[online]. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=301&r=2000>
2. Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů. [online]. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=312&r=2002>
3. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. [online] [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=500&r=2004>
4. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. [online] [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=2012&cz=89>
5. Vyhláška č. 207/2001 Sb., Ministerstva vnitra, kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů. [online]. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=207&r=2001>
6. Vyhláška 192/2014 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 30.[online]. [cit. 10.03.2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=192&r=2014>

7. Směrnice Ministerstva vnitra ze dne 19. prosince 2014 č. j.: MV – 151468/VS-2014, k jednotnému vedení evidence tiskopisů na úseku matrik a státního občanství. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.beckonline.cz/bo/chapterviewdocument.seam?documentId=oz5f6mrqge2f6nk7gfpxm3boobzdcljq>

Ostatní

1. Důvodová zpráva k zákonu o matrikách, jménu a příjmení | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 19.03.2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/duvodova-zprava-k-zakonu-o-matrikach-jmenu-a-prijmeni-a-o-zmene-nekterych-souvisejicich-zakonu-85.html>
2. Metodické pokyny pro matriční agendu, KEO-X - Metodiky - ALIS spol. s r.o., Česká Lípa. [cit. 28.02.2018]. [online]. Dostupné z: <http://www.alis.cz/cs/podpora/metodiky?type=5>
3. Ministerstvo vnitra České republiky, Zapisovatelé do informačního systému evidence obyvatel, Sjednocující postupy pro zaměstnance krajských úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, matričních úřadů, ohlašoven a soudů. [cit. 10. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/file/63>
4. NOVOTNÁ Ludmila, KOPEČKOVÁ Jana, Genealogie a Digitalizace matrik v archivech České republiky s přihlédnutím k situaci ve Státním oblastním archivu v Plzni, Státní oblastní archiv v Plzni, INFORUM 2014: 20. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích
5. Sjednocující postup pro zapisovatele do agendového informačního systému evidence obyvatel - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 26.03.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/sjednocujici-postup-pro-zapisovatele-do-agendoveho-informacniho-systemu-evidence-obyvatel.aspx>

Seznam obrázků

Obrázek 1, Počet matričních úřadů v krajích	4
Obrázek 2, Registrující matriční úřady	12
Obrázek 3, Počet matričních událostí 2013-2017	49